

VALVOTUN HUUMEIDENKÄYTTÖILAN VAIKUTUS YLEISEEN JÄRJESTYKSEEN JA TURVALLISUUTEEN

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Nikke Voutilainen

12/2019

Tiivistelmä

Tekijä	Tutkinto
Nikke Voutilainen	Poliisi (AMK)
Julkaisun nimi	Julkisuusaste
Valvotun huumeidenkäyttötilan vaikutus yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen – Systemaattinen kirjallisuuskatsaus	Julkinen
Ohjaaja	Opinnäytetyön muoto
Jyrki Lounaskorpi	Kirjallisuuskatsaus
Tiivistelmä <p>Valvotut huumeidenkäyttötilat ovat viime vuosien aikana nousseet Suomessa keskustelun kohteeksi keskusteltaessa huumehaittojen vähentämiseen liittyvistä keinoista. Huumausaineisiin liittyvä rikollisuus ja haitat vaikuttavat laajasti huumeidenkäyttäjien ja -myyjien lisäksi heidän läheisiinsä ja tuttaviiinsa.</p> <p>Tämä tutkimuksellinen opinnäytetyö pyrkii antamaan ajankohtaisen katsauksen valvottujen huumeidenkäyttötilojen vaikutuksista yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen. Opinnäytteen lopussa pohditaan minkälaisia vaikutuksia valvotuilla huumeidenkäyttötiloilla olisi Suomessa nykyisten tutkimustulosten valossa.</p> <p>Tutkimuksessa pyritään selvittämään vaikutuksia suorittamalla systemaattinen kirjallisuuskatsaus kansainvälisiin tietokantoihin. Katsaukseen valikoitui mukaan 11 ulkomaalaista tutkimusta. Tutkimuksista viisi on tehty Euroopassa, viisi Kanadassa ja yksi Australiassa. Tutkimuksissa on selvitetty valvottujen huumeidenkäyttötilojen vaikutuksia yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, rikollisuuteen sekä poliisitoimintaan.</p> <p>Kirjallisuuskatsauksessa esiin nousseiden tuloksien perusteella ei voida tehdä kuin suuntaa antavia päätelmiä siitä, miten valvotut huumeidenkäyttötilat tulisivat vaikuttamaan Suomessa yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen. Valvotut huumeidenkäyttötilat voivat onnistuessaan tuoda hyödyllisen lisän huumehaittojen vähentämiseen ja vastaavasti huonolla suunnittelulla heikentää kyseisen alueen viihtyvyyttä ja turvallisuutta.</p>	
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja -vuosi
47 + 1	Joulukuu 2019
Avainsanat	
huumausaine, yleinen järjestys ja turvallisuus, valvotut huumeidenkäyttötilat	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	2
2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT	4
2.1 Huuhausaineiden käyttötila.....	4
2.2 Käyttöhuoneiden mallit.....	5
2.3 Poliisin rooli.....	6
2.4 Perusteet valvottujen käyttötilojen tarpeellisuudelle.....	7
3 KIRJALLISUUSKATSAUS VALVOTTUJEN HUUMEIDEN- KÄYTTÖTILOJEN VAIKUTUKSISTA YLEISEEN JÄRJESTYKSEEN JA TURVALLISUUTEEN	9
3.1 Kirjallisuuskatsaus.....	9
3.2 Systemaattinen kirjallisuuskatsaus tutkimusmetodina	9
3.3 Katsauksen lähtökohdat ja tutkimuskysymys	10
3.4 Tutkimusten valintaprosessi ja -kriteerit.....	10
3.5 Hakuprosessi	11
3.6 Mukaan valitut ja pois rajatut tutkimukset.....	13
3.7 Laadun arviointi	14
3.8 Raportoinnista	15
4 VALVOTTUJEN HUUMEIDENKÄYTTÖTILOJEN VAIKUTUKSET	19
4.1 Eurooppalaiset tutkimukset.....	19
4.2 Kanadalaiset tutkimukset	25
4.3 Australialaiset tutkimukset.....	30
4.4 Yhteenveto	31
4.4.1 Poliisitoiminta.....	33
4.4.2 Rikollisuus ja huumehaittojen vähentäminen.....	34
4.4.3 Huumeidenkäyttäjien, henkilökunnan ja sidosryhmien kokemukset.....	36
5 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	38
5.1 Pohdintaa tutkimustuloksista	38
5.2 Toimenpidesuosituksien ja jatkotutkimusaiheet	41
5.3 Miten valvotut käyttöhuoneet voivat vaikuttaa Suomessa	41
6 LÄHTEET	44
6.1 Kirjallisuuskatsauksen tutkimukset	44
6.2 Kirjallisuus	45
7 LIITTEET.....	48

1 JOHDANTO

Valvotut huumeidenkäyttötilat ovat olleet julkisen keskustelun kohteena viimeisen parin vuoden ajan. Helsingin kaupunginvaltuusto on päättänyt tehdä lakialoitteen valtioneuvostolle pilottikokeilusta. Lainsäädäntöaloitteen tarkoituksena on saada säädettyä erillislaki valvottujen käyttötilojen pilottikokeilua varten. Tilojen tarkoituksena on tarjota laajempaa hoivoverkostoa suonensisäisten huumeiden käyttäjille, joita olisi muuten vaikea tavoittaa tai saada sosiaali- ja terveystalveluiden piiriin. (Vuorio, 2019.)

Toteutuessaan valvottu käyttötila olisi ensimmäinen Suomessa, joten aihetta ei ole Suomessa tähän mennessä tutkittu eikä siitä ole tehty opinnäytettä. Suurimmaksi osaksi valvottuja huumeidenkäyttötiloja on tutkittu Australiassa ja Kanadassa, vaikka enemmistö reilusta sadasta maailmalla olevasta valvotusta pistohuoneesta sijaitsee Euroopassa. Suomea lähimmät valvotut huumeidenkäyttötilat sijaitsevat Tanskassa ja Norjassa.

Valitsin aiheen sen ajankohtaisuuden vuoksi, mutta myös siksi, että ihmisten suhtautuminen huumausaineisiin on muuttunut yhä sallivampaan suuntaan – etenkin kannabiksen suhteen. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen viimeisimmässä kyselyssä todetaan, että noin joka neljäs suomalainen on joskus kokeillut kannabista ja 42% suomalaisista kannattaa kannabiksen rangaistavuuden poistamista. Lisäksi 25–34-vuotiaiden nuorten aikuisten ryhmästä jopa 45% ilmoitti käyttäneensä jotakin huumausainetta elämänsä aikana. (Karjalainen & Hakkarainen & Salasuo 2019, 1–2.)

Opinnäytteen tarkoituksena on selvittää, miten valvotut käyttötilat vaikuttavat yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen niissä maissa, joissa tilat ovat käytössä. Työssä pyritään vertailemaan eri maiden toimintamalleja ja sitä, onko niillä ollut vaikutusta alueen turvallisuuteen ja elinvoimaisuuteen. Tarkastelen aihetta tieteellisten artikkeleiden kautta. Valittuja tutkimuksia analysoidaan erikseen ja yhdessä. Näiden tulosten pohjalta voidaan arvioida, miten Suomeen perustettava valvottu huumeidenkäyttötila tulisi vaikuttamaan yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen.

Opinnäytetyön tutkimus toteutetaan systemaattisena kirjallisuuskatsauksena, johon valitsen tieteelliset artikkelit valintakriteerien pohjalta. Valintakriteerit ja hakuprosessi esitellään tarkemmin tässä opinnäytetyössä myöhemmin. Aineistonhankinta tapahtuu hyödyntäen

saatavilla olevia sähköisiä tietokantoja. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen aineistoon olen valinnut artikkeleita, jotka käsittelevät valvottujen käyttötilojen vaikutuksia sen lähi-alueeseen.

Aihetta ei ole aiemmin juurikaan tutkittu Suomessa. Tämän opinnäytteen tarkoitus on antaa tietoa siitä, miten valvotut käyttötilat ovat vaikuttaneet yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen maissa, joissa tiloja on perustettu vähentämään huumehaittoja. Opinnäyte on rajattu koskemaan käyttötilojen vaikutuksia yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä siihen, kuinka käyttötilat mahdollisesti vaikuttavat poliisitoimintaan. Tutkimus ei ota kantaa lainsäädännöllisiin seikkoihin tai ongelmakohtiin.

2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Huumausaineiden käyttötila

Valvotulla huumeidenkäyttötilalla tarkoitetaan paikkaa, jossa pääsääntöisesti suonensisäisiä huumeita käyttävät ihmiset voivat tulla pistämään itseään valvotussa tilassa. Nykyään on myös käytössä valvottuja käyttötiloja, joissa voi injektoinnin lisäksi polttaa tai nuuskata huumeita. Ensimmäiset käyttötilat on otettu käyttöön Euroopassa jo 1980-luvulla. (Tammi & Brummer-Korvenkontio, 2018.) Reilusta sadasta tilasta noin 90 sijaitsee Euroopassa (EMCDDA 2017: Health and social responses to drug problems). Alusta asti käyttötilojen tarkoituksena on ollut seurata huumeidenkäyttäjiä. Lisäksi käyttötilojen toimintaan on liittynyt aina vahvasti paikallisen poliisin kanssa tehdyt sopimukset siitä, ettei poliisi ulota kontrolloiaan pistotiloihin huumausaineisiin liittyen. (Tammi & Brummer-Korvenkontio, 2018.)

Valvotut käyttötilat sijaitsevat pääsääntöisesti alueilla, joilla on jo ennestään paljon julkista huumeiden käyttöä sekä huumeidenkäyttäjiä, joilla ei ole mahdollisuutta hygieeniseen huumeiden käyttöön. Nämä ihmiset ovat usein asunnottomia, jotka majoittuvat ulkona tai väliaikaisissa majoitustiloissa. Valvottujen käyttötilojen yksi tarkoitus on vähentää julkista huumeiden käyttöä ja parantaa alueen viihtyvyyttä. (EMCDDA: Drug consumption rooms: an overview of provision and evidence, 2–3.)

Valvotut käyttötilat on tarkoitettu huumeidenkäyttäjille. Pääsääntöisesti niihin on kuitenkin eväty pääsy alaikäisiltä, raskaana olevilla naisilta ja tuntemattomilla tai satunnaisilla huumeiden käyttäjillä. Monessa paikassa käyttäjien pitää rekisteröityä valvottuihin käyttötiloihin. Rekisteröinti ei välttämättä tarkoita oikealla nimellä toimimista vaan kyseessä voi olla myös nimimerkki, jonka avulla ihminen tunnistautuu tiloissa. Huumeikauppa on kiellettyä valvotuissa käyttötiloissa. (Tammi & Brummer-Korvenkontio, 2018.)

Valvotuista huumeidenkäyttötiloista on käytetty useampaa erilaista nimitystä. Toimipisteitä on nimitetty turvallisemman pistämisen tiloiksi (safer injection facilities), valvotuiksi pisto-
huoneiksi, -tiloiksi tai palveluiksi (supervised injecting rooms/sites/facilities/services) tai huumeiden käyttöhuoneiksi (drug consumption rooms). Käyttötarkoitus tiloilla on kuitenkin sama, vaikka nimityksiä onkin useampia. (Tammi & Brummer-Korvenkontio, 2018.)

2.2 Käyttöhuoneiden mallit

Valvottuja käyttöhuoneita on suunniteltu useita erilaisia malleja. Erot liittyvät pääasiassa tiloissa oleviin palveluihin. Osassa asiakkailta on mahdollisuus muun muassa puhdistautumiseen ja syömiseen. Osasta tiloja löytyy pelkästään pistotilat. Käyttöhuoneita on sekä kiinteisiin rakennuksiin sijoitettuna että kulkuneuvoihin rakennettuna.

Integroitu malli (The integrated model)

Integroitu malli on yleisin malli, ja ne ovat tyypillisesti osa laajempaa verkostoa. Tässä mallissa käyttötilat sijaitsevat tiloissa, joissa on saatavilla useampia palveluita. Integroidussa mallissa pistohuoneet ovat vain yksi osa palveluita. Samassa tilassa voi olla peseytymistilat, mahdollisuus ruokailuun, korvaushoidossa olevien asiakkaiden piste sekä terveystilaa ja neuvontaa erilaisiin asioihin liittyen. Integroitua mallia pidetään onnistuneimpana mallina, koska se tavoittaa asiakkaat parhaiten. Tämä johtuu siitä, että useat eri palvelut on pystytty keskittämään samaan tilaan, jolloin huumeiden käyttäjien ei tarvitse kulkea useampaan paikkaan. (Schäffer ym. 2014, 5.)

Erikoistunut malli (The specialised model)

Erikoistuneen mallin ylläpitäjät ovat pääasiassa vapaaehtoisjärjestöjä. Tiloissa on mahdollisuus turvalliseen pistämiseen puhtaissa tiloissa, joissa tapahtumia valvoo terveydenhoidon ammattilainen. (Schäffer ym. 2014, 6.) Isoin ero integroituun malliin on se, ettei erikoistuneessa mallissa ole yhtä paljoa palveluita, vaan se on keskittynyt vain antamaan puhtaat ja turvalliset tilat huumeiden pistämiselle.

Liikkuva malli (Mobile drug consumption rooms)

Liikkuvia huumeidenkäyttötiloja on vain Espanjassa, Saksassa ja Tanskassa. Liikkuvien käyttötilojen etuna on olla siellä, missä huumausainemarkkinat sijaitsevat, esimerkiksi metroasemien lähetyvillä. Tämä helpottaa asiakkaiden tulemistakin pistämään puhtailla välineillä puhtaisiin tiloihin, jos lähetyvillä ei ole muita tiloja. Liikkuvat käyttötilat on koettu hyväksi etenkin isoissa kaupungeissa, joissa matkustaminen kiinteisiin käyttötiloihin koetaan liian työläänä. (Schäffer ym. 2014, 7.)

Liikkuvien pistotilojen ongelmaksi on koettu niiden pieni kapasiteetti ottaa asiakkaita vastaan, verrattuna isompiin rakennuksissa sijaitseviin tiloihin. Lisäksi liikkuvat tilat tulevat

kalliimmiksi kuin kiinteät tilat. Liikkuvat käyttötilat on koettu olevan hyvä lisä kiinteiden palveluiden rinnalle, mutta yksinään niiden ei koeta riittävän. (Schäffer ym. 2014, 7–8.)

2.3 Poliisin rooli

Perinteisessä toimintamallissa poliisin tehtävänä olisi takavarikoida henkilön hallusta löytyneet huumausaineet sekä ottaa henkilö kiinni tai kirjoittaa sakko. Uudenlaisessa toimintaympäristössä, jossa lainsäädäntö mahdollistaa sen, että henkilöllä voi olla hallussaan vähäinen määrä huumausaineita valvottujen käyttötilojen läheisyydessä, muuttaa poliisitoimintaa. Poliisi ei takavarikoi henkilön huumausaineita, vaan ohjeistaa ja opastaa hänet käyttötiloihin. Muutos koskee kuitenkin vain valvottujen käyttöhuoneiden läheisyydessä tavattavia henkilöitä. Muualla tavattaessa henkilö, jolla on huumausaineita hallussaan, voidaan soveltaa perinteisiä pakkokeinoihin perustuvia keinoja.

Tanskan luomassa mallissa Kööpenhaminassa Vesterbron alueella kunta ja poliisilaitos ovat yhdessä sopineet vyöhykkeen valvottujen käyttötilojen ympärille, jonka sisällä henkilöllä voi luvallisesti olla hallussaan huumeita omaan käyttöön (Houborg ym. 2014, 279–280). Poliisin tehtävänä on valvoa alueen yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Tämä tarkoittaa Vesterbron valvottujen käyttötilojen alueella sitä, että poliisi pyrkii ensisijaisten ohjeistamaan ja neuvottelemaan huumeiden ongelmakäyttäjien kanssa. Vasta toissijaisena vaihtoehtona ovat pakkokeinojen mukaiset toimenpiteet, jos henkilö ei suostu noudattamaan poliisin ohjeita. Tyypillisiä tilanteita ovat huumeidenkäyttäjien julkinen käyttö, jolloin poliisi puuttuu asiaan, jos ympärillä on paljon muita ihmisiä tai yrityksiä. Tällöinkin poliisin ensisijainen keino on ohjeistamalla kehottaa henkilöä siirtymään käyttöhuoneelle tai muuhun syrjäiseen paikkaan. (Houborg ym. 2014, 281–284.)

Kanadassa DeBeck ym. (2008) ovat myös tutkineet aiemmin asiaa ja heidän tutkimuksensa kävi ilmi, että poliisin tuki on välttämätöntä valvotuille käyttötiloille, jotta ne voivat toimia tehokkaasti ja vähentää haittoja. Tutkimuksessa kävi ilmi, että 1090 tutkimukseen osallistuneesta huumeiden ongelmakäyttäjistä noin 16,7% oli ohjattu tutkimuksen aikana käyttötiloille poliisin toimesta. Lisäksi 17% osallistujista kertoi, että käyttäessään huumeita julkisesti poliisi oli keskeyttänyt heidän toimensa ja opastaneet heidät käyttötiloille, jossa he olivat päässeet pistämään tai polttamaan huumeensa. (DeBeck ym. 2008, 1–4.)

2.4 Perusteet valvottujen käyttötilojen tarpeellisuudelle

Tutkimuksissa on todettu, että suurin osa valvottujen käyttötilojen käyttäjistä kuuluu sosiaalisesti huono-osaiseen joukkoon, joita on vaikea saada sosiaali- ja terveystalveluiden piiriin. Valvottujen käyttötilojen tarkoituksena on saada huumeidenkäyttäjiä näiden palveluiden piiriin. Lisäksi pistotilojen tarkoituksena on taata puhtaat pistovälineet, opastaa oikeaoppiseen pistämiseen, vähentää huumeiden käytöstä aiheutuvaa jätettä ja häiriötä yleisillä paikoilla sekä taata käyttäjille turvalliset tilat huumausaineiden käyttöön. (Tammi & Brummer-Korvenkontio, 2018.)

Valvotuissa huumeidenkäyttötiloissa työntekijät valvovat huumeiden käyttöä. Pääasiallisesti tiloissa työskentelee sairaanhoitajia, jotka opastavat oikeaoppista pistämistä sekä valvovat yliannostus riskejä. Tiloissa voi myös työskennellä esimerkiksi sosiaalityöntekijöitä, lääkäreitä, psykiatreja, psykologeja, vartijoita ja kokemusasiantuntijoita (Woods 2014, 23).

Helsinkiin suunniteltavan huumeidenkäyttötilan palveluihin tehdyssä selvitystyössä selvitettiin myös huumeidenkäyttäjien toiveita sijainnin ja palveluiden osalta. Selvitystyössä ilmeni, että sijainniksi toivottiin paikkoja, jotka ovat helppojen kulkuyhteyksien varrella. Toiveita esitettiin Itä-Helsinkiin sekä Sörnäinen – keskusta -alueelle. Selvitystyössä todettiin sijainnilla olevan iso merkitys, koska monet huumeiden ongelmakäyttäjät käyttävät huumeet heti niiden saamisen jälkeen, jotta he voivat välttää vieroitusoireet. Tällöin on epätodennäköistä, että käyttäjät hakeutuisivat valvottuihin käyttötiloihin, jos ne eivät sijaitse helppokulkuisen matkan päässä. (Brown ym. 2019, 7–9.)

Palveluiden osalta moni huumeidenkäyttäjä kokee tärkeäksi, että tiloissa olisi muitakin palveluita kuin pelkkä pistotila puhtaine välineineen. Terveystalvelunta koettiin tärkeänä palveluna, jossa opetettaisiin oikeaoppinen pistäminen. Lisäksi ensiapukoulutus ja vertaistoiminta saivat kannatusta. Ensiapua toivottiin erityisesti yliannostustilanteisiin. Vertaistoiminnan tarkoituksena olisi pyrkiä saada nuoria lopettamaan huumeiden käyttö. Vertaistoiminta koettiin tehokkaammaksi tavaksi kuin se, että valvottujen käyttötilojen henkilökunta pyrkisi saamaan nuoria lopettamaan huumeidenkäyttö. (Brown ym. 2019, 7–9.)

Valvottu käyttötila jakaa mielipiteitä ja asettaa muun muassa poliisiin tämän hetkessä tilanteessa haastavaan asemaan. Huumehaittojen vähentäminen on olennaisen tärkeää, mutta

lainsäädännön näkökulmasta poliisi ei voi sallia valvottujen käyttötilojen perustamista nykyisen lain puitteissa. (Helsingin poliisilaitos, POL-2018-14894.)

3 KIRJALLISUUSKATSAUS VALVOTTUJEN HUUMEIDENKÄYTTÖILOJEN VAIKUTUKSISTA YLEISEEN JÄRJESTYKSEEN JA TURVALLISUUTEEN

3.1 Kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsaus on sekä tutkimusmetodi että -tekniikka, jolla tutkitaan tehtyä tutkimusta. Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on kerätä tietoa yhteen useista tutkimuksista ja tiivistää ne yhdeksi tutkimukseksi, joka avaa uusia tutkimustuloksia. (Salminen 2011, 4.)

Kirjallisuuskatsaus keskittyy tutkimuksen kannalta keskeiseen kirjallisuuteen. Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on luoda pohjaa tutkimukselle. Se kertoo lukijalle, miten aihetta on aiemmin tutkittu ja millaisista näkökulmista. Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on kertoa, miten uusi tutkimus liittyy aiempiin tutkimuksiin ja miksi kyseinen tutkimus on tärkeää tehdä. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2009, 121, 258–260.)

3.2 Systemaattinen kirjallisuuskatsaus tutkimusmetodina

Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on tiivistää tutkimusaiheeseen liittyvien aiempien tutkimusten tulokset. Tarkoitus on seuloa esiin tieteellisten tulosten kannalta mielenkiintoisia ja tärkeitä tuloksia, jotka voivat tuoda esiin muun muassa uusia tutkimustarpeita. Systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa tutkija käy läpi suuren määrän aiempaa tutkimusmateriaalia tiiviissä muodossa. Tämä on tehokas tapa testata hypoteeseja sekä arvioida tutkimusten johdonmukaisuutta. (Salminen 2011, 9.)

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus on itsenäinen tutkimus, jossa pyritään tutkimuksen toistettavuuteen ja virheettömyyteen (Pudas-Tähkä & Axelin 2007, 46). Systemaattinen kirjallisuuskatsaus vaatii tarkkaa tutkimusotetta, jossa koko tutkimusprosessi kuvataan niin tarkasti, että se voidaan tarvittaessa toistaa samanlaisena tutkimusprosessin kuvauksen perusteella (Metsämuuronen 2001, 22).

Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen työvaiheet voidaan jakaa karkeasti kolmeen osaan. Ensimmäisessä vaiheessa tehdään katsauksen suunnittelu. Suunnitteluvaiheessa perehdytään aiempaan tutkimusmateriaaliin ja tehdään tutkimussuunnitelma. Suunnitelmassa ilmenee, miksi kirjallisuuskatsaukselle on tarvetta sekä mitkä ovat kyseisen tutkimuksen tutkimuskysymykset. Ilman täsmällisiä tutkimuskysymyksiä ei voi löytää mahdollisia vastauksia.

Tutkimuskysymykset myös rajaavat aihealueen riittävän kapeaksi, jotta kirjallisuus ja tutkimukset tulee huomioitua riittävän laajasti. Toisessa vaiheessa toteutetaan katsaus, johon sisältyy tutkimuksessa kerätyn aineiston analysointi ja syntetisointi, jossa kerätty tieto yhdistetään toisiinsa. Kolmas vaihe sisältää tulosten raportoinnin. Raportoinnissa kerrotaan tehdyistä havainnoista, millaisia tuloksia katsaus antoi ja millaisia jatkotoimenpidesuosituksia tuloksien pohjalta voidaan antaa. (Johansson 2007, 5-6, 46–49.)

Kirjallisuudessa puhutaan, että systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tekemiseen vaaditaan kaksi tutkijaa, millä taataan tutkimuksen luotettavuus ja laadukkuus (Pudas-Tähkä & Axelin 2007, 46). Tämä opinnäyte on kuitenkin toteutettu yhdellä tutkijalla, koska tutkimus ei ole kovin laaja.

3.3 Katsauksen lähtökohdat ja tutkimuskysymys

Valvottujen käyttötilojen laajempi tarkoitus on olla osa huumehaittoja vähentäviä palveluita, joihin kuuluu suonensisäisten huumeidenkäyttäjien saaminen sosiaali- ja terveyspalveluiden piiriin sekä kartoittaa heidän mahdollisia veriteitse tarttuvaa sairauksiaan (hepatiitti, HIV). Tässä opinnäytteessä aihetta käsitellään poliisin näkökulmasta.

Tutkimuksessa käytetyt tutkimuskysymykset:

1. Miten valvottujen käyttötilojen toiminta vaikuttaa alueen yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen?
2. Lisäävätkö valvotut käyttötilat huumeaineiden myyntiä alueella?
3. Lisääntykö muu rikollisuus alueella valvotun käyttötilan avaamisen jälkeen?

Tutkimuskysymyksien tavoitteena on selvittää, miten valvotut huumeidenkäyttötilat ovat vaikuttaneet niissä maissa, joissa ne on otettu osaksi huumehaittojen vähentämistä. Näiden tuloksien pohjalta tehdään arvio, kuinka valvotut käyttöhuoneet saattavat vaikuttaa Suomessa yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen.

3.4 Tutkimusten valintaprosessi ja -kriteerit

Ennen hakua määriteltiin tutkimuksien valintakriteerit. Kriteerit osoittautuivat kuitenkin liian tiukoiksi, minkä vuoksi jouduttiin keventämään valintakriteerejä, joiden perusteella tutkimukset valittiin mukaan tähän katsaukseen. Tiukempien kriteerien pitäminen olisi voinut

olla mahdollista, jos tutkimuksen aikana olisi ollut mahdollisuus päästä käsiksi useampaan tietokantaan ja kysymyksessä olisi ollut laajempi tutkimus.

Valintakriteerit ovat:

1. Tutkimuksen tuli käsitellä valvottuja huumeiden käyttöhuoneita ja siihen liittyviä ilmiöitä, jotka liittyvät rikolliseen toimintaan.
2. Tutkimuksen tuli tarkastella valitun näkökulman kautta valvottujen huumeiden käyttöhuoneiden vaikutuksia yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen.
3. Tutkimusten tuli olla vertaisarvioituja ja julkaistu asiallisella palstalla, esimerkiksi tiedejulkaisussa.

Ennen varsinaisia hakuja suoritettiin koehakuja. Koehakujen tarkoituksena oli arvioida hakusanojen toimivuutta ennen varsinaisten hakujen suorittamista. Koehakujen aikana oli mahdollista tutustua tutkimuksien otsikoihin ja tiivistelmiin, joiden perusteella pystyttiin arvioimaan hakusanojen toimivuutta sekä saamaan kokonaiskuvaa siitä, millaisia tutkimuksia aiheesta on yleisesti ottaen tehty.

Tutkimuksien teko aika rajattiin alun perin vuodesta 2010 tähän päivään, mutta liian vähäisten tutkimusmäärien vuoksi tekoajan raja muutettiin alkamaan vuodesta 2000 tähän päivään. Aikarajaa muuttamalla hausta nousevien tutkimuksien määrä kasvoi huomattavasti, mutta tämän tutkimuksen tutkimuskysymyksiin vastaavien tutkimusten määrä ei noussut huomattavasti. Rajauksen muuttamisella saatiin kuitenkin paremmin esiin myös Euroopassa tehtyjä tutkimuksia.

Hakusanojen ja valintakriteerien määrittelyn jälkeen alkoi varsinainen aineiston hakuprosessi. Ensimmäisessä vaiheessa tutkimukset käytiin läpi otsikon sekä asiansanojen perusteella. Tutkimukset, joiden otsikko tai asiasanat vastasivat hakukriteerejä, valittiin lähempään tarkasteluun. Toisessa vaiheessa tarkasteltiin lähemmin tutkimuksen tiivistelmä osuutta sekä tarvittaessa itse tutkimusartikkelia, jos tiivistelmästä ei voitu arvioida hakukriteerien täyttymistä.

3.5 Hakuprosessi

Tässä tutkimuksessa aineisto perustuu kansainvälisiin tietokantoihin ja englanninkielisiin hakusanoihin, koska suomalaista tutkimusta ei ole tehty aiheesta tästä näkökulmasta. Aihetta

on käsitelty kansainvälisesti ja sitä on tutkittu useiden vuosien ajan Euroopassa, Kanadassa ja Australiassa. Näin ollen ei ollut järkevää suorittaa hakua kotimaisista tietokannoista.

Koehakujen perusteella monesta tietokannasta nousi esiin samoja tutkimuksia, ja osassa tietokantoja ei ollut mahdollisuutta lukea artikkeleita ilman käyttäjätunnuksia tai ne olivat maksullisia. Tämän tutkimuksen laajuudesta, käytettävissä olevasta ajasta ja resursseista johtuen nämä tietokannat jätettiin pois käytöstä. Mukaan valittiin sellaisia tietokantoja, joihin Poliisiammattikorkeakoululla on lisenssit hankittuna opettajia ja opiskelijoita varten.

Tutkimukseen valittiin käytettäväksi tietokantoja, joihin oli mahdollista päästä. Valinta tehtiin sähköisistä tietokannoista, joihin suoritettiin koehaut. Lopulliseen hakuun valikoituivat mukaan Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijoille ja opettajille lisensoimat Ebsco Academic Search Eliten ja Sage Premierin. Lisäksi mukaan valittiin Cepolin kautta päästävä Discovery Service for CEPOL, joka myös toimii Ebscohost alustalla. Kaksi käytetyistä tietokannoista toimii samalla alustalla, mutta ne antoivat haettaessa hieman erilaiset tulokset, minkä vuoksi molemmat tietokannat valittiin mukaan. Tutkimuksessa käytetyt sähköiset tietokannat ovat eriteltynä taulukossa 1.

Sähköisissä tietokannoissa käytettyinä hakusanoina toimivat supervised injection sites, supervised injection facilities, safe injection sites, safe injection facilities, insite ja drug consumption rooms. Haut pyrittiin suorittamaan jokaiseen tietokantaan mahdollisimman samalla tavalla luotettavan lopputuloksen takaamiseksi.

Lopullisten hakujen osalta sähköisistä tietokannoista haastavaksi teki se, että valvotuista huumeidenkäyttötiloista käytetään hyvin erilaisia nimityksiä riippuen hieman maantieteellisestä alueesta. Lisäksi aihetta on pääasiassa tutkittu vain kansanterveyden näkökulmasta, joten sopivien tutkimuksien nostaminen esiin vaati useamman koehaun. Koehakujen jälkeen kuitenkin löytyi sopivat hakusanat, joiden avulla saatiin esille tutkimusaiheeseen liittyviä tutkimuksia. Varsinaiset haut suoritettiin 25.10, 26.10 ja 27.10. Hakujen lopputuloksena tutkimukseen valikoitui mukaan yhteensä yksitoista tutkimusta.

Taulukko 1 kirjallisuuskatsauksessa käytetyt sähköiset tietokannat

Tietokanta	Sisältö
Sage Premier	Kokotekstiartikkeleja noin 500 talouden ja yhteiskuntatieteiden tieteellisestä lehdestä. Sisältää yli 20 kriminologian alan lehteä.

Ebsco Academic Search Elite	Kokotekstiartikkeleja lähes 2000 eri alan lehdestä ja julkaisusta.
Ebsco Discovery Service for CEPOL	Yli 150 000 yleistä akateemista e-kirjaa ja yli 500 rikosoikeuteen liittyvän kansainvälisen aikakauslehteä.

Valittuihin sähköisiin tietokantoihin suoritettiin haut käyttämällä aiemmin mainittuja hakusanoja. Hakujen tarkennuksissa oli joitain pieniä eroja, jotka johtuivat sähköisten tietokantojen käyttöjärjestelmien eroista. Taulukossa 2 on eritelty tarkemmin käytetyt tietokannat, hakuehdot, hakujen tulokset sekä valitut tutkimukset kustakin sähköisestä tietokannasta.

Taulukko 2 haussa käytetyt tietokannat, hakuehdot ja tulosten määrä

Tietokanta / hakupäivä	Tarkat hakusanat, osumat ja valittujen tutkimuksien lukumäärä (12/2019)	
	supervised injection sites OR supervised injection facilities OR safe injection sites OR safe injection facilities OR insite OR drug consumption rooms NOT alcohol	Yht.
Sage Premier, 27.10.19	269 osumaa, 4 valittiin	4
Ebsco Academic Search Elite, 25.-26.10.19	96 osumaa, 5 valittiin	5
Ebsco Discovery Service for CEPOL, 25.-26.19	414 osumaa, 2 valittiin	2

Rajausehdot:

Sage Premier – Rajattu vuodesta 2000 - 2019 (custom range), fraasi: Only content I have full access to

Ebsco Academic Search Elite – Rajattu vuodesta 2000 alkaen, kokoteksti, vertaisarvioitu

Ebsco Discovery Service for CEPOL – Rajattu vuodesta 2000, kokoteksti, vertaisarvioitu

3.6 Mukaan valitut ja pois rajatut tutkimukset

Tässä katsauksessa ei rajattu tutkimuksia pois tietyn tutkimusmetodin vuoksi. Näin ollen mukaan kelpuutettiin alkuperäistutkimuksien lisäksi myös muita tutkimuksia, esimerkiksi eri tyyppisiä kirjallisuuskatsauksia.

Tutkimuksessa ensisijainen rajaus tehtiin hakuvaiheessa, jos tutkimuksen otsikko tai asiasanat eivät vastanneet hakukriteereitä, niin kyseiset tutkimukset jätettiin pois.

Ensimmäisessä vaiheessa valituista tutkimuksista luettiin seuraavaksi tiivistelmät ja tarvittaessa tutkimusartikkeli, minkä perusteella arvioitiin hakukriteerejä.

Yleisin syy tutkimusten poisrajaamisen oli niiden keskittyminen kansanterveydelliseen näkökulmaan. Muita yleisiä syitä olivat tutkimuksen keskittyminen arvioimaan valvottujen käyttötilojen vaikutuksia kotimaassaan, mikäli sellainen perustetaan. Osa tutkimuksista paljastui lähemmässä tarkastelussa mielipideteksteiksi, joissa otettiin kantaa valvottujen käyttötilojen toimivuuteen ja vaikutuksiin, mutta taustalla ei ollut varsinaista tutkimusta aiheesta. Lisäksi osa tutkimuksista vaikutti otsikon ja tiivistelmän perusteella soveltuvalta, mutta lähemmässä tarkastelussa selvisi, ettei tutkimus ottanut kantaa tutkimuskysymyksiin.

Pääasiassa tutkimuksessa pyrittiin karsimaan pois sellaiset tutkimukset, jotka käsittelivät valvottujen käyttötilojen vaikutuksia HIV:n tai C-hepatiitin leviämiseen, huumeiden ongelmakäyttäjien omiin kokemuksiin tai käyttötilojen kustannuksiin. Osassa tutkimuksia kuitenkin käsiteltiin käyttötilojen vaikutuksia yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen yhdessä jonkin edellä mainituista tutkimusalueista. Tällaiset tutkimukset pidettiin mukana katsauksessa, mutta tutkimuksia käsiteltäessä keskitytään yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen.

3.7 Laadun arviointi

Systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa alkuperäistutkimuksien laatu tulee arvioida. Tämän tarkoituksena on lisätä kirjallisuuskatsauksen luotettavuutta. Laadun arvioinnin tarkoituksena on löytää suosituksia uusille jatkotutkimuksille, ohjata tulosten tulkintaa ja määrittämään vaikutusten voimakkuutta. (Kontio & Johansson 2007, 101.)

Tutkimusten laadun arviointi perustuu yksittäisiin osiin tai tekijöihin, jotka liittyvät tutkimusasetelmaan, toteutukseen ja analyysiin. Laadun arvioinnin yksiköt voidaan koota tarkistuslistaksi, jonka avulla valittavat tutkimukset voidaan pisteyttää arviointiskaalalle. Systemaattista kirjallisuuskatsausta varten on saatavilla useita erilaisia tarkastuslistoja, joissa painotukset vaihtelevat raportoinnin laadusta tiettyihin tutkimusasetelmiin. Tarkastuslistan voi tehdä myös itse, jos tutkimuksen aihealueeseen ei ole saatavilla sopivaa listaa. (Kontio & Johansson 2007, 101–102.)

Tässä katsauksessa käytetään Paavo Venäläisen (Venäläinen 2016) systemaattista kirjallisuuskatsaustaan varten tehtyä laadunarviointitaulukkoa (Liite 1). Yleisimpiä laadunarviointitaulukoiden tarkasteltaessa kävi ilmi, että suurin osa taulukoista on kehitetty hoitoalan

tutkimuksia varten, jotka eivät sovellu tähän tutkimukseen. Venäläisen laatima laadunarviointitaulukko palvelee parhaiten tämän tutkimuksen tarpeita, koska tutkimusaiheet ovat lähellä toisiaan. Taulukossa on kymmenen kohtaa, joihin valittavien tutkimuksien tulee vastata kyllä tai ei.

Tässä katsauksessa ei ole asetettu minimipisterajaa. Tämän tutkimuksen aihealueen näkökulmasta ei ole tehty paljoa tutkimusta, minkä vuoksi valittavia tutkimuksia ei ole rajattu pois minimipisterajalla. Tutkimukset, jotka ovat täyttäneet aiemmin esitellyt valintakriteerit, valittiin mukaan tähän katsaukseen. Laadunarvioinnin pisteytys kuitenkin toimii lukijalle suuntaa-antavana tietona arvioidessaan tutkimuksesta saatuja tuloksia. Taulukossa 3 on esiteltynä laadunarviointitaulukon avulla saadut pisteytykset ja ne esitellään tarkemmin taulukossa 4.

Laadun arvioinnin pisteytys (max. 10)	Tutkimusten määrä (11 kpl.)
10	0
9	2
8	3
7	1
6	2
5	1
4	2
3	0
2-0	0

3.8 Raportoinnista

Tutkimukset, jotka valittiin katsaukseen, avattiin ja niiden keskeiset tulokset esitellään taulukossa 4. Tutkimukset esitetään seuraavassa järjestyksessä: eurooppalaiset, kanadalaiset ja australialaiset tutkimukset.

Taulukossa 4 esitellään tutkimuksien keskeisimmät tulokset, aineisto, tarkoitus sekä muut oleelliset tiedot. Taulukkoon on merkitty värikoodeilla suuntaa antavasti, mistä näkökulmasta tutkimuksessa on tutkittu valvottujen huumeidenkäyttötilojen vaikutuksia.

- **Sininen** = Poliisitoiminta
- **Punainen** = Rikollisuus/haittojen vähentäminen
- **Keltainen** = Käyttäjien omat kokemukset
- **Violetti** = Sidosryhmien asenne/kokemukset

Taulukko 4 katsaukseen mukaan hyväksytyt tutkimukset alueitten, keskeisten tietojen ja tulosten mukaan. Tutkimusten värikoodit ovat sivulla 13

Tekijät	Maa (paikallis-alue)	Vuosi	Tutkimuksen tarkoitus	Aineisto	Tutkimusmetodi	Keskeiset tutkimustulokset	Laadun pisteytys
Eurooppalaiset tutkimukset							
Zurhold ym. (2003)	Saksa (Hampuri)	2000	Käyttötilojen vaikutukset haittojen vähentämiseen	Haastattelututkimus, naapurustolle, poliisille ja poliitikolle, kyselylomake huumeiden käyttäjille	Kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimus	Poliisi ja alueiden asukkaat huomaneet julkisen huumeiden käytön vähentyneen. Tuloksien mukaan käyttötiloissa tiheään vierailevat hyötyvät eniten uudesta palvelusta.	7
Houborg ym. (2014)	Tanska (Kööpenhamina)	1980-2013	Poliisitoiminta ennen ja jälkeen huumelainsäädännön muuttumisen	Dokumentit Kööpenhaminan poliisitoiminnasta, poliisien haastattelut, asiaa käsittelevä kirjallisuus	Kvalitatiivinen tutkimus, kirjallisuuskatsaus	Tutkimushankkeen nykyisessä vaiheessa ei voida vielä arvioida uuden poliisitoiminnan strategian vaikutuksia. Tarvitaan lisätutkimuksia.	5
Kammersgaard (2019)	Tanska	2018-2019	Poliisitoiminnan strategian vaikutukset huumehaittojen vähentämiseksi	Aiheeseen liittyvät dokumentit ja haastattelut, kerätty data havainnoista	Kvalitatiivinen tutkimus, empiirinen tutkimus	Nykyisessä poliisistrategiassa poliisin rooli on ohjata dekriminoidulla alueella huumeiden käyttäjiä ja myyjiä siten, etteivät he aiheuta häiriötä muulle väestölle.	4

Kinnard ym. (2014)	Taska (Kööpenhamina)	2013	Huumeiden käyttäjien omia kokemuksia kuinka heidän käyttäytymisensä on muuttunut käyttötilojen avaamisen jälkeen	42 huumeiden käyttäjien haastattelut	Kvalitatiivinen tutkimus	Moni huumeiden käyttäjä arvioi oman käyttäytymisensä muuttuneen käyttötilojen avaamisen jälkeen. Tästä kertoo myös yleisen järjestyksen parantuminen alueilla.	8
Kimber ym. (2005)	Saksa, Espanja, Alankomaat, Sveitsi	1999-2000	Valvottujen käyttötilojen vaikutukset huumeiden käyttäjiin ja kyseiseen alueeseen	39 kyselylomaketta lähetettiin eri käyttötiloille, kuusi henkilöä haastateltiin	Kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimus	Tutkimukseen vastanneista monet kokivat yliannostusten vähentyneen käyttötilojen avaamisen jälkeen.	4
Kanadalaiset tutkimukset							
Wood ym. (2004)	Kanada (Vancouver)	2003	Valvotun käyttötilan vaikutus alueen yleiseen järjestykseen	Aiheeseen liittyvät raportit, havainnot alueella	Empiirinen tutkimus	Valvotun käyttötilan avaamisen jälkeen julkinen huumeiden käyttö vähentynyt. Tätä tukee myös poliisin sekä muiden toimijoiden raportit. Huumeakauppiaiden määrä ei nousut alueella. Tästä tarvitaan lisätutkimuksia.	8
Milloy ym. (2008)	Kanada (Vancouver)	2004-2005	Valvottujen käyttötilojen yhteys huumeiden käyttäjien vankeusrangaistuksiin	902 huumeiden käyttäjää täytti haastattelijan antaman lomakkeen	Kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimus	Tutkimustuloksien mukaan valvottujen käyttötilojen käyttötiheydellä ja vankeusrangaistuksilla ei ollut yhteyttä toisiinsa.	9
Watson ym. (2012)	Kanada (Toronto & Ottawa)	2008-2010	Poliisien näkemyksiä valvottujen käyttötilojen toimivuudesta	18 poliisin haastattelut ja niiden analysointi	Kvalitatiivinen tutkimus	Osa poliiseista myöntää, että käyttötiloilla voi olla joitain kansanterveyttä edistäviä vaikutuksia. Kuitenkin kaikki tutkimuksessa mukana olleet poliisit vastustivat käyttötilojen avaamista.	6

Myer ym. (2017)	Kanada (Vancouver)	2002-2004	Valvottujen käyttötilojen vaikutus rikollisuuteen	Vancouverin poliisilaitokselta hankittu data, aiheeseen liittyvä kirjallisuus	Kirjallisuuskat-saus, Kvantitatiivinen tutkimus	Tutkimustuloksien mukaan väkivalta- ja omaisuusrikoksien määrä väheni jonkin verran valvotun käyttötilan alueella. Lisäksi vieroitushoittoon hakeutuneiden määrä nousi 30% tilojen avaamisen jälkeen.	8
DeBeck ym. (2008)	Kanada (Vancouver)	2003-2005	Poliisitoiminnan tuki valvotuille käyttötiloille	1090 huumeiden käyttäjää täytti haastattelijan antaman kyselylomakkeen	Kvantitatiivinen tutkimus	Tutkimuksen aikana 16,7 prosenttia osallistujista kertoi poliisin johdattaneen heidät käyttötiloille. 17 prosenttia kertoi poliisin ohjanneen heidät käyttötiloille heidän pistäessään julkisesti tai seksityön yhteydessä	6
Australialaiset tutkimukset							
Freeman ym. (2004)	Australia (Sydney)	1999-2002	Valvotun käyttötilan vaikutus rikollisuuteen	Haastattelut, poliisin raportit, havainnoiminen	Kvalitatiivinen tutkimus, empiirinen tutkimus	Tutkimustuloksien mukaan valvotulla käyttötilalla ei ole vaikutusta rikollisuuden nousemiseen tai vähenemiseen.	9

4 VALVOTTUJEN HUUMEIDENKÄYTTÖTILOJEN VAIKUTUKSET

Tässä luvussa esitellään systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen valitut tutkimukset ja niiden keskeisimmät tulokset. Tutkimukset käydään yksitellen läpi, minkä jälkeen yhteenvedossa esitellään tutkimusten keskeiset tulokset. Tutkimukset esitellään samassa järjestyksessä kuin ne on esitelty taulukossa 4. Ensimmäisenä esitellään eurooppalaiset tutkimukset, toisena kanadalaiset tutkimukset ja kolmantena australialaiset tutkimukset.

4.1 Eurooppalaiset tutkimukset

Zurhold, Degkwitz, Verthein & Haasen (2003)

Zurholdin ja muiden tutkimuksessa selvitetään Saksan Hampurissa sijaitsevien kolmen valvottujen huumeidenkäyttötilojen vaikutuksia haittojen vähentämiseen. Tutkimuksessa 616 huumeiden ongelmakäyttäjää on täyttänyt vakioidun kyselylomakkeen ja lisäksi tutkimukseen on haastateltu liikemiestä, sosiaalityöntekijää, kahta poliisia, poliitikkoa sekä kuutta pitkäaikaista käyttötilojen työntekijää – kaksi per valvottu käyttötila. (Zurhold ym 2003, 665–666.)

Tutkimuksessa huumeiden ongelmakäyttäjät jaetaan kolmeen ryhmään sen mukaan, kuinka usein he käyttävät tiloja. Ensimmäinen ryhmä koostuu käyttäjistä, jotka käyttävät valvottuja käyttötiloja päivittäin. Toisessa ryhmässä olevat käyttävät tiloja viikoittain ja kolmannessa ryhmässä olleet käyttävät tiloja vähemmän kuin kerran viikossa tai ei ollenkaan. (Eml, 670.)

Ensimmäiseen ryhmään kuuluneet käyttävät enemmän huumausaineita kuin toisen ja kolmannen ryhmän henkilöt. Tutkimuksessa esitetään kaksi tutkimuskysymystä, joista ensimmäisellä selvitetään, ovatko huumeidenkäyttäjien kulutustottumukset muuttuneet valvottujen käyttötilojen avaamisen jälkeen. Toisella tutkimuskysymyksellä selvitetään, käyttävätkö huumeidenkäyttäjät muita palveluita valvottujen käyttötilojen lisäksi. (Eml, 670.)

Kaksi kolmasosaa osallistuneista on ilmoittanut muutoksia tapahtuneen ja noin 30% ilmoittaa vähentäneen julkista huumeiden käyttöä. Isoin muutos on tapahtunut ensimmäisen ryhmän käyttäjissä, joista 73% ilmoittaa muuttaneensa käyttäytymistään valvottujen käyttötilojen avaamisen jälkeen. Tutkimustuloksien mukaan valvotuista käyttötiloista hyötyvät etenkin niissä tiheästi vierailevat. Lisäksi tuloksien mukaan näyttää siltä, että vain harva

huumeidenkäyttäjät saapu valvottuun käyttötilaan pelkästään käyttämään huumeita. (Eml, 671–672.)

Kyselyyn vastanneista huumeidenkäyttäjistä moni on tyytyväinen valvottuihin käyttötiloihin. Tästä huolimatta huumeidenkäyttäjät luettelevat useita syitä, miksi jättävät käyttämättä niitä. Syinä ovat pitkät odotusajat, tilojen rajoitettu aukioloaika sekä etäisyys käyttötiloihin, sillä noin kolmasosa kertoo käyttävänsä huumeensa siellä, mistä ne ostavat. Tähän syynä on pääasiassa vieroitusoireiden välttäminen. Yli puolet huumeidenkäyttäjistä ilmoittikin käyttäneensä huumeita viimeisen 24 tunnin aikana julkisesti. Tästä huolimatta poliisi sekä alueen asukkaat kertoivat julkisen huumeidenkäytön vähentyneen katukuvassa. (Eml, 673–674.)

Tutkimuksessa haastatellut poliisit myöntävät valvottujen käyttötilojen tarpeen. He näkevät kuitenkin ongelmallisena sen, että käyttötilat sijaitsevat asuinkorttelin keskellä, jolloin huumeidenkäyttäjien ja alueen asukkaiden kohtaamiset lisääntyvät – etenkin lasten osalta. Lisäksi alueen asukkaat tekevät yhä enemmän valituksia poliisille. Valitukset koskevat asunnottomien lisääntymistä alueella, julkista huumeiden käyttöä ja huumeakauppaa. (Eml, 681–683.)

Valvottujen huumeidenkäyttöhuoneiden työntekijät kertovat työn olevan uuvuttavaa liian niukkojen resurssien takia. Henkilökunta tunnusti sen tosiasian, että käyttötilojen asiakkaissa on huomattava määrä sellaisia henkilöitä, joiden kanssa voi syntyä väkivaltaisia tilanteita. Riskitekijänä pidettiin etenkin kulutushuoneiden aikarajoista kiinnipitämistä. (Eml, 685–686.)

Tutkimuksen yhteenvedossa todetaan valvottujen käyttötilojen onnistuneen vähentämään julkista huumeidenkäyttöä ja häiriötä. Tulokset osoittavat käyttötilojen olevat julkisesti hyväksyttäviä niin kauan kuin avoin huumeympäristö, julkinen huumeidenkäyttö ja -myynti ovat vähemmän näkyviä ja tilat sijaitsevat siihen sosiaalisesti sopivilla alueilla. (Eml, 686.)

Houborg, Frank & Bjerger (2014)

Tutkimuksessa Houborg ja kumppanit vertailevat Tanskan poliisin kahta erilaista strategiaa kontrolloida avointa huumeympäristöä Kööpenhaminan Vesterbrossa. Tanskassa vuosina 1969–2004 huumeidenkäyttö oli rangaistavaa, mutta käyttöririkoksesta ei rangaistu ensimmäisellä eikä välttämättä vielä toisellakaan kertaa. Vuonna 2004 lakia muutettiin siten, että jo ensimmäisestä huumeidenkäytöstä rangaistiin, kunnes vuonna 2012 Tanska

otti käyttöön valvotut huumeidenkäyttöhuoneet. Tämän jälkeen huumausaineen hallussapidosta ja käytöstä ei enää rangaistu valvottujen käyttötilojen ympärille määritellyn alueen sisäpuolella. (Houborg ym. 2014, 262–263.)

Ennen vuoden 2012 lakimuutosta Tanskan poliisi noudatti nollatoleranssia huumausaineiden suhteen. Toimintaa kutsuttiin huumestrategia 90:ksi (narko strategi 90) ja sen tavoitteena oli poistaa huumeidenkäyttäjät alueelta. Strategialla oli kaksi pääelementtiä. Ensimmäinen oli intensiivinen partiointi Vesterbron alueella ja valvoa nollatoleranssin toteutumista rikkomusten suhteen. Toisena oli erityisyksikön ja huumeryhmän toteuttamat kohdennettu ja tehostettu huumekaupan tutkinta ja syyteharkintaan saattaminen. (Eml, 274.)

Vuoden 2012 lakimuutoksen aikaan Tanskan poliisissa otettiin käyttöön non-enforcement strategia. Uuden strategian tarkoituksena on käyttää ensisijaisesti muita kuin pakkokeinoja. Toisin sanoen poliisin tehtävänä on ohjata ja valvoa huumeidenkäyttäjiä alueilla, joissa heillä on lupa pitää hallussaan vähäistä määrää huumausaineita omaan käyttöön. Uuden strategian myötä poliisin tavoitteena on pyrkiä läheisiin väleihin alueen asukkaiden, yrittäjien ja huumeidenkäyttäjien kanssa. Tähän liittyy myös valvotuissa käyttötiloissa käyminen pyydettyä tai poliisin oma-aloitteisuudesta. (Eml, 279–284.)

Vertailtaessa strategioita vanhan mallin tarkoitus oli saada huumeidenkäyttäjät pois alueelta, kun taas uudessa mallissa tavoitteena on ohjata heidät kohdennetuille alueille, joilla heistä ei ole haittaa alueen asukkaille. Huumekauppa on edelleen lailla kiellettyä Tanskassa. Tästä huolimatta poliisi ei puutu jokaiseen huumekauppaan. Käyttäjät, jotka rahoittavat omaa käyttöönsä myymällä toisille, ei nähdä yhtä pahana asiana kuin ammattimaista myyntiä, johon liittyy usein väkivalta. Ammattimaisten myyjien ilmestyessä alueelle paikallispoliisi ilmoittaa asiasta huumeryhmälle, joka suorittaa kiinnioton ja esitutkinnan. (Eml, 284–286.)

Tutkimusryhmä toteaa, ettei tutkimushankkeen nykyisessä vaiheessa voida vielä kunnolla arvioida uuden strategian toimintaa käytännössä tai sen vaikutuksia ja seurauksia. Ryhmä esittääkin kysymyksiä, joihin tulee saada vastauksia ennen kunnollista arviota strategian toimivuudesta. Missä määrin uusi strategia vähentää yleistä epäjärjestyä ja kansanterveydellisiä ongelmia? Aiheuttaako strategia uusia tahattomia ongelmia? Kuinka huumeidenkäyttäjät, asukkaat ja palveluntarjoajat kokevat uuden strategian ja miten se vaikuttaa heidän välisiinsä suhteisiin? (Eml, 286–287.)

Kammersgaard (2019)

Kammersgaard käsittelee tutkimuksessaan poliisitoimintastrategioita huumehaittojen vähentämiseksi Tanskassa. Tutkimuksessa selvitetään, miten avoimen huume ympäristön valvonta on järjestetty sen jälkeen, kun Tanskassa huumeiden hallussapito ja käyttö osittain dekriminisoitiin 2012. Tutkimuksen yhtenä näkökulmana on käsitys siitä, että huumeasainemarkkinoita ei pystytä lopettamaan kokonaan lainsäädännön ja tehovalvonnan keinoin. Näin ollen poliisin tulisi ohjata toimintaansa enemmänkin vähemmän haittoja aiheuttavaan suuntaan. Esimerkkinä Kammersgaard käyttää sitä, että huume kauppaa voidaan käydä enemmän tai vähemmän väkivaltaisesti ja poliisi voisi ohjata huume kauppaa vähemmän väkivaltaiseen suuntaan. (Kammersgaard 2019, 1–3.)

Tutkimuksessa haastatellaan ja seurataan kahta pitkään Vesterbron alueella työskennellyttä konstaapelia, jotka ovat osaltaan muuttamassa poliisin toimintaa etenkin huumeiden dekriminointi alueella. Poliisin tehtävänä on näillä alueilla edelleen puuttua julkiseen huumeiden käyttöön ja ohjata käyttäjiä käyttötiloihin tai muuhun syrjäisempään paikkaan. (Eml, 8.)

Yhtenä haastavana tehtävänä on miettiä, miten suhtautua huumeiden myyjiin. Toinen konstaapeleista kertoi luokittelevansa myyjät hyviin ja huonoihin. Ajatuksena on se, että huumeidenkäyttäjät tarvitsevat joka tapauksessa huumeensa, joten poliisin näkökulmasta on parempi, että he ostavat huumeet myyjiltä, jotka eivät aiheuta ongelmia alueella. Huonoista myyjistä saadaan yleensä tieto tiedustelun avuin, esimerkiksi keskustelemalla huumeidenkäyttäjien kanssa. Huonoista myyjistä ilmoitetaan huume poliisille, joka käytti näihin henkilöihin perinteisiä pakkokeinoja. (Eml, 10–11.)

Huumeiden osittainen dekriminointi on auttanut vähentämään huumehaittoja. Yhtenä asiana on huomattu, että ennen lainsäädännön muuttamista poliisin ja huumeidenkäyttäjien kohtaamiset olivat molempien tahojen puolelta toisen epäilemistä. Tästä syystä huumeidenkäyttäjät pyrkivät välttämään poliisia eivätkä tehneet rikosilmoitusta, vaikka olisivat joutuneet itse uhriksi. (Eml, 11.)

Tutkimuksen mukaan Tanskassa otettu malli on hyvä askel eteenpäin, mutta lisää toimenpiteitä tarvitaan, jotta asioita saadaan parannettua entisestään. Esimerkiksi artikkelissa mainitaan, että huume kauppaa on edelleen laitonta. Tämä johtaa siihen, että liikkeellä olevien aineiden laadusta ei ole tietoa, etenkin kun tällä hetkellä fentanyyli on maailmanlaajuinen

ongelma. Lisäksi huumekaupan ollessa laitonta hinnat ovat korkealla, mikä lisää käyttäjien suorittamaa rikollisuutta heidän rahoittaessansa käyttöönsä. (Eml, 13–15.)

Kinnard, Howe, Kerr, Hass & Marshall (2014)

Kinnard ja kumppanit tutkivat huumeidenkäyttäjien omia kokemuksia siitä, miten heidän käyttäytymisensä on muuttunut valvottujen käyttötilojen avaamisen jälkeen. Tutkimuksessa osallistujat täyttivät kyselylomakkeen, jossa selvitetään heidän huumeiden käyttöön liittyviä muutoksia. (Kinnard ym. 2014, 2–3.)

Tutkimukseen osallistuneista 61% ilmoitti, että ennen valvottujen käyttötilojen avaamista heidän yleisin huumeiden käyttöpaikkansa oli ulkona julkisilla paikoilla. Toiseksi yleisimpänä paikkana oli oma koti, jossa osallistujista 56,1% ilmoitti käyttävänsä huumeita. Valvottujen käyttötilojen avaamisen jälkeen 61% osallistujista ilmoitti käyttävänsä tiloja vähintään kerran viikossa. Lisäksi 24 henkilöä ilmoitti hakeutuneensa päihdehoitoon viimeisen 6 kuukauden aikana. (Eml, 3–4.)

Tutkimustuloksien mukaan 41 tutkimukseen osallistuneesta henkilöstä 31 uskoi heidän käyttäytymisensä muuttuneen käyttötilojen avaamisen jälkeen. Käyttäytymisen muuttumiseen liittyen 23 osallistujaa ilmoitti vähentäneensä julkisesti tapahtuvaa huumeiden käyttöä. 22 osallistujaa kertoi vähentäneensä käytettyjen neulojen jakamista muille. 24 osallistujaa kertoi muuttaneensa käytettyjen välineiden hävittämistottumuksia, joista 23 ilmoitti vaihtaneensa hävittämisen aina turvalliseen vaihtoehtoon. (Eml, 5.)

Tutkimustuloksien perusteella voidaan todeta, että valvotuilla käyttötiloilla on kyetty saamaan vaikeasti tavoitettavia ihmisiä käyttötilojen pariin, sillä suurin osa osallistujista ilmoitti olevansa kodittomia tai asuvansa tilapäismajoituksessa. Nämä osallistujat kertoivat käyttävänsä huumeita useimmiten ulkotiloissa, kuten puistoissa, kaduilla ja parkkipaikoilla. Tutkimuksesta voidaan todeta, että valvotut käyttötilat ovat osaltaan onnistuneet vähentämään huumeisiin liittyvää roskaa katukuvassa ja ulkona tapahtuvaa pistämistä. (Eml, 6.)

Tutkimuksen ongelmana on sen varsin pienin otanta, vain 41 henkilöä. Tämän vuoksi tuloksia ei voida yleistää, mutta ne ovat samanlaisia kuin muuallakin saadut tulokset samanlaisista tutkimuksista. Tutkimusaiheesta tarvitaan laajempi tutkimus, jonka avulla tutkimustulokset voitaisiin vahvistaa. (Eml, 6.)

Kimber, Dolan & Wodak (2005)

Kimber ja muut tutkijat selvittävät tutkimuksessaan 39 eri Euroopassa sijaitsevan käyttöhuoneen vaikutuksia valvottujen käyttötilojen asiakkaisiin ja alueen yleiseen järjestykseen. Tutkimukseen valitut valvotut huumeidenkäyttötilat sijaitsevat Alankomaissa, Saksassa, Espanjassa ja Sveitsissä. Kyselylomakkeet ja haastattelut suoritettiin 1999-2000 välisenä aikana. (Kimber ym. 2005, 21.)

Tutkimuksessa on lähetetty postitse, faksilla tai sähköpostilla 60-kohtainen kyselylomake. Lisäksi tutkijat ovat haastatelleet kuutta henkilöä kasvotusten. Tutkimukseen vastanneiden määrä jäi 15:een, jolloin vastausprosentiksi jäi 40. Tämä vaikuttaa myös tutkimuksen luotettavuuteen ja yleistettävyyteen. Vastaajina kyselyssä toimivat pääasiassa valvottujen käyttötilojen johtajat. (Eml, 21–22.)

Tutkimustuloksista selviää, että suurin osa vastaajista kokee valvottujen käyttötilojen vähentäneen huumeiden yliannostuksista johtuvia kuolemien määrää, HI-viruksen leviämistä sekä julkista huumeiden käyttöä että siihen liittyvää roskaa. Tästä huolimatta kuusi käyttötilaa ilmoitti lisääntyneestä huumeekaupasta tilojen läheisyydessä. Näistä kuudesta käyttötilasta kolme ilmoitti lisäksi muista kielteisistä vaikutuksista, kuten aggressiivisista välikohtauksista tilojen ulkopuolella asiakkaiden keskuudessa, pikkurikollisuuden lisääntymisestä alueella sekä paikallisten asukkaiden närkästyneisyydestä valvottuja käyttötiloja kohtaan. (Eml, 22–23.)

Kokonaistuloksista tutkijaryhmä toteaa, että valvotut käyttötilat näyttäisivät täyttävän tavoitteensa haittojen vähentämisessä. Suurin osa vastaajista koki valvottujen käyttötilojen vähentävän yliannostuksista johtuvia kuolemia sekä HI-virukseen liittyvää riskikäyttäytymistä ja leviämistä. Vaikka tutkimuksessa ilmenee myös negatiivisten ilmiöiden nousua, niin tutkimusryhmä toteaa näiden ryhmittyvän varsin pieneen määrään valvottuja käyttötiloja. Lisäksi negatiiviset seikat on raportoitu puutteellisesti, mitä muut tutkimustulokset eivät tue. Tutkimuksen alhaisen vastausprosentin vuoksi tuloksia ei voida juurikaan yleistää ja lisätutkimuksia tarvitaan. Eml, 23–24.)

4.2 Kanadalaiset tutkimukset

Wood, Kerr, Small, Li, Marsh, Montaner & Tyndall (2004)

Wood ja muu tutkimusryhmä seuraa Kanadassa avatun ensimmäisen valvotun huumeidenkäyttötilan vaikutuksia yleiseen järjestykseen sen alueella. Tutkimus aloitetaan kuusi viikkoa ennen käyttötilojen avaamista ja lopetetaan 12 viikkoa avaamisen jälkeen. Tutkimuksessa on ennalta määritelty kymmenen korttelin kokoinen alue, jossa käyttötilojen vaikutuksia seurataan. Ennen tutkimusta on myös määritelty ennalta yleisen järjestyksen viisikohtainen indikaattorilista. (Wood ym. 2004, 731–732.)

Indikaattorilistan kohdat ovat seuraavat:

- Julkisella paikalla olevat roskat, jotka liittyvät huumeiden käyttöön.
- Julkisesti hävitetyt ruiskut
- Julkinen huumeiden käyttö
- Epäiltyjen huumeikauppiaiden määrä alueella
- Poliisipartioiden määrä alueella

Tutkimustuloksista havaitaan, että julkinen huumeiden käyttö väheni alueella käyttötilojen avautumisen jälkeen. Lisäksi huumeiden käyttöön liittyvän roskan ja hylättyjen käyttövälineiden määrä väheni. Nämä tulokset ovat odotettuja, sillä suurin osa huumeidenkäyttäjistä, jotka käyttivät huumeita julkisesti, ovat kodittomia eikä heillä ole muuta paikkaa huumeidenkäyttöön. Julkisen huumeiden käytön vähentymistä tukevat myös poliisin sekä muiden toimijoiden raportit asiasta. (Eml, 733–734.)

Tutkimuksessa ei havaittu huumeikauppiaiden lisääntyneen alueella. Tästä tarvitaan kuitenkin vielä lisätutkimuksia. Poliisipartioiden määrä ei lisääntynyt alueella käyttötilojen avaamisen jälkeen. Lisäksi poliisi kertoo opastaneensa huumeidenkäyttäjiä valvottuun käyttötilaan. Eml, 733–734.)

Tutkimustuloksista todetaan, että lopullisten tuloksien arvioimiseen menee useampi vuosi, minkä jälkeen voidaan nähdä valvottujen käyttötilojen lopulliset vaikutukset kansanterveyteen sekä yleiseen järjestykseen ja haittojen vähentämiseen. (Eml, 734.)

Milloy, Tyndall, Wood, Lai, Montaner & Kerr (2008)

Tutkimuksessa tutkijaryhmä selvittää, onko valvotuissa käyttötiloissa vieraileminen yhteydessä vankeusrangaistuksiin. Tutkimukseen osallistuu 902 käyttötilojen asiakasta, joista 255 on naisia. Tutkimukseen osallistuneista noin puolet ilmoitti kyselylomakkeella olleensa vankilassa jossain kohtaa elämänsä aikana. Lisäksi noin 30% ilmoitti olleensa vankilassa viimeisen kuuden kuukauden aikana. Henkilöiden vankeusrangaistukset liittyivät suoraan huumausaineisiin tai niihin liittyvään oheisrikollisuuteen. (Milloy ym. 2008, 541–542.)

Tutkimukseen osallistuneiden vastauksien analysoinnin jälkeen tutkijat tulivat siihen tulokseen, että vankeusrangaistukset ja valvottujen käyttötilojen käyttöiheys eivät ole yhteydessä toisiinsa. Näin ollen valvottujen käyttötilojen käyttäjillä ei ole suurempaa riskiä joutua vankilaan. Tämän tutkimuksen tulokset ovat näiltä osin samanlaisia kuin Euroopasta ja Australiasta saadut tulokset. (Eml, 542.)

Tuloksista on kuitenkin havaittavissa, että henkilön asunnottomuus ja julkinen huumeidenkäyttö ovat vahvasti kytköksissä vankeusrangaistuksiin. Molemmat tekijät on myös tunnistettu riskitekijöiksi useille vakaville terveysongelmille, kuten naispuolisten huumeidenkäyttäjien kuolemille, yliannostuksiin sekä HI-viruksen saamiseen. Tutkimuksen mukaan tulisi-kin pohtia huumeidenkäyttäjille toisenlaisia toimenpiteitä kuin vankeusrangaistukset. Tähän syynä on vankiloissa tapahtuva huumeidenkäyttö, joka tapahtuu pääosin saastuneilla välineillä, jolloin veriteitse tarttuvat taudit leviävät nopeasti vankilan sisällä. (Eml, 542–543.)

Tutkimuksen puutteena todetaan, etteivät sen analysointimallit kykene erottamaan syy-yhteyksiä, jotka avaisivat tarkemmin sitä, miten elämäntilanne tai vankilasta vapautuminen vaikuttavat henkilön toimintaan ja käyttäytymiseen. Lisäksi tutkimuksessa todettiin, ettei viimeisin vankeusrangaistus ole välttämättä ihanteellisin mittari rikolliselle aktiivisuudelle, koska siihen voivat vaikuttaa myös ulkopuoliset juridiset tekijät, kuten täytäntöönpanotoimien tyyppi ja tehokkuus. (Eml, 543.)

Watson, Bayoumi, Kolla, Penn, Fischer, Luce, Strike (2012)

Watsonin ja kumppaneiden tutkimus on osa isompaa tutkimuskokonaisuutta. Tästä tutkimuksesta omaksi tutkimukseksi on johdettu kyseinen tutkimus, joka tutkii poliisin näkemyksiä valvotuista käyttötiloista. Tutkimuksessa haastatellaan 18 poliisia eri tasoilta poliisiorganisaatiossa Ottawassa sekä Torontossa. Ennen tätä tutkimusta ei juurikaan ole tutkittu poliisin näkemyksiä valvotuista käyttötiloista. (Watson ym. 2012, 365.)

Tutkimuksessa pyritään selvittämään poliisin arvoja, asenteita ja haittojen vähentämistä poliisin toimesta. Lisäksi tutkimuksessa tutkitaan tapoja, joilla poliisit tarkastelevat ja käyttävät todisteena keskusteltaessa haittoja vähentävistä aloitteista. Monet tutkimukseen osallistuneista poliiseista kertovat heidän työnkuvansa olevan huumeidenkäyttäjien ja heidän tekemien rikosten etsiminen. Monella poliiseista on vuosien kokemus työskentelystä huumeiden ja niiden lieveilmiöiden parissa. (Eml. 365–366.)

Monet haastatelluista poliiseista ovat sitä mieltä, että haittojen vähentäminen on toteuttamiskelpoinen tai tehokas vastaus laittomaan huumeiden käyttöön. Lisäksi osa myöntää, että muut hoito-ohjelmat, kuten neulanvaihtopisteet tai metadonikorvaushoidot ovat olleet hyödyllisiä haittojen vähentämisessä. Tästä huolimatta kaikki poliisit vastustavat valvottuja huumeidenkäyttöhuoneita. (Eml, 367, 370.)

Vastustamisen perusteluina poliisit kertovat useita seikkoja. Valvotut käyttötilat eivät ratkaise riippuvuusongelmaa, vaan mahdollistavat huumeiden käytön ja estävät hoitoon hakeutumisen. Valvotut käyttötilat välittävät myös epäselvän viestin laittomien huumeiden hyväksyttävyydestä. Monen mielestä huumeiden tulee pysyä laittomina kaikkialla, eikä niin että toisaalla ne ovat laittomia ja toisaalla laillisia. Valvottujen käyttötilojen katsotaan olevan ristiriidassa huumeiden vastaisen viestinnän kanssa. Monet haastateltavat poliisit kokevat valvottujen käyttötilojen myös heikentävän ja estävän lainvalvonnan toimintaa. Moni kokee, että etenkin huumekauppiat hyödyntäisivät tilannetta ja kiinniotettaessa kertoisivat olevansa huumeidenkäyttäjiä, jolloin poliisi ei voisi puuttua heidän toimintaansa. (Eml, 367–368.)

Poliisit esittävät lisäksi kolmenlaisia näkemyksiä siitä, miksi valvotut käyttötilat eivät toimi. Osa poliiseista perustelee kantansa tutkimuskirjallisuudella sekä Vancouverista saaduilla tutkimustuloksilla ja osa perustelee näkökulmansa omalla kokemuksellaan. Ensimmäinen näkemys on, etteivät valvotut käyttötilat vähennä veriteitse tarttuvien tautien määrää, koska huumeidenkäyttäjät eivät käytä käyttötiloja joka kerta, minkä vuoksi ne eivät yksistään vähennä tautien leviämistä. Toinen näkemys on valvottujen käyttötilojen alueelle tuomat uudet tai pahenevat ongelmat. Yksi osallistuja mainitsee ”huumeturistit”, jotka tulevat muista kaupungeista alueelle vain käyttämään huumeita ilman sanktioita. Lisäksi moni poliisi perustelee kantansa lukemillaan Vancouverin poliisin raporteilla, joissa kerrotaan rikollisuuden ja häiriöiden pysyneen korkeina tai jopa pahentuneen valvottujen käyttötilojen avaamisen

jälkeen. Kolmantena näkökulmana on, että valvotut käyttötilat ovat tuhoisia alueen yhteisölle ja yrityksille ja ne heikentävät alueen elinvoimaa. (Eml, 368–369.)

Tutkimuksessa todettiin, että monet poliisit esittävät omia tai kollegan kokemuksia niin sanottuina tosiasioina ja käyttävät näitä vasta-argumentteina tutkijoiden esittämiin tutkimuksissa selvinneisiin seikkoihin. Tämä saattaa selittyä poliisin toimenkuvalla, jossa poliisit ovat päivittäin tekemisissä huumeiden kanssa ja he näkevät asioiden monimutkaisuuden eri tavoin kuin vaikkapa terveydenhuolto. Tämä saattaa olla syy, miksi poliisit uskovat enemmän omiin ja virkaveljien kokemuksiin kuin tutkimusten tuloksiin. (Eml, 370.)

Tutkimuksen tulosten kannalta todetaan olevan haastavaa, että tutkimukseen osallistui varsin pieni joukko osallistujia, jotka on nimetty yhdyshenkilön toimesta. Näin ollen tutkimustuloksia ei voida yleistää kaikkiin poliiseihin. Tulosten todenmukaisuutta rajoittaa myös se, ettei Torontossa tai Ottawassa ole valvottuja käyttötiloja, joten vastaukset voisivat olla erilaisia tilanteessa, jossa olisi haastateltu poliiseja sellaisesta kaupungista, jossa valvotut käyttötilat ovat jo käytössä. (Eml, 370.)

Tutkimuksen johtopäätöksissä todetaan, että valvottujen käyttötilojen tehokkaan hyödyntämisen kannalta ne tarvitsevat paikallisen poliisin tuen. Toimenpidesuosituksena onkin, että terveydenhuollon tutkimuksissa tulisi panostaa jatkossa siihen, että myös poliisi saadaan vakuuttuneeksi valvottujen käyttötilojen toimivuudesta, koska yhä laajempi tutkimusnäyttö kertoo, ettei huumeiden käyttöä ja maahantuloa pystytä estämään riittävän tehokkaasti. (Eml, 371.)

Myer & Belisle (2017)

Myer ja Belisle tutkivat valvottujen käyttötilojen vaikutuksia rikollisuuteen. Tutkimuksessa hyödynnetään Vancouverin poliisilaitoksen dataa kaupungin rikostilastoista. Tutkimuksen ajanjaksoksi valikoitui 89 viikkoa ennen valvottujen käyttötilojen avaamista sekä 89 viikkoa käyttötilojen avaamisen jälkeen. Tämä riittävän pitkä ajanjakso pystyy antamaan luotettavampia tutkimustuloksia. (Myer & Belisle 2017, 40.)

Tutkimuksessa todetaan, että kaupunkikokoisissa analyysissä ei havaita tilastoissa vaikutuksia rikollisuuteen. Kuitenkin tämän jälkeen suoritetuissa hajautetuissa analyysissä havaitaan vaikutuksia. Vancouver on jaettu neljään kenttäalueeseen, jossa poliisit partioivat. Hajautetut analyysit on toteutettu vertailemalla näiden alueiden rikostilastoja toisiinsa.

Alueista yhdellä sijaitsee valvottu käyttötila. Analyyseissa vertaillaan rikostilastoja tiettyjen rikosnimikkeiden osalta, jotka ovat pahoinpitelyt, ryöstöt, asunto- ja liikemurrot, ajoneuvo-varkaudet sekä ilkivalta. (Eml, 40–43.)

Hajautetuissa analyyseissa on havaittu, että Downtown Eastsiden alueella, jossa valvottu käyttötila sijaitsee, rikosten kokonaismäärät vähenivät viikoittain käyttötilojen avaamisen jälkeen. Vähentynyt rikollisuus liittyi etenkin omaisuus- ja väkivaltarikoksiin. Vastaavia havaintoja ei tehty muilla alueilla. (Eml, 42–43.)

Tutkimus ei ota kantaa syy-seuraussuhteisiin, mutta aiempien tutkimuksien perusteella syynä voi olla se, että käyttäjät ovat usein sekä rikoksen tekijöitä että uhreja. Valvottujen käyttötilojen työntekijät voivat yhdessä tilojen kanssa toimia suojana käyttäjille, jolloin rikollisuus vähenee alueella. Myöskään huumeidenkäyttäjien määrä ei ole lisääntynyt alueella. Huumeiden käyttäjät rahoittavat toimintansa monesti laittomilla toimilla, joten jos käyttäjiä ei tule lisää, ei rikollisuuskasvu kasva. Tutkimuksen mukaan hoitoon hakeutuneiden määrä on kasvanut 30%, mikä osaltaan selittää rikollisuuden vähentymistä. Tulokset ovat kuitenkin ristiriidassa aiempien tutkimuksien kanssa, joissa on todettu, etteivät käyttötilat vaikuta rikollisuuteen. (Eml, 43–45.)

DeBeck, Wood, Zhang, Tyndall, Montaner & Kerr (2008)

DeBeck ja muu tutkimusryhmä tutkivat poliisin roolia valvottujen käyttötilojen toimivuuteen ja niiden toiminnan tukemiseen. Tutkimukseen osallistuu 1090 henkilöä, jotka vastaavat haastattelijan antamaan kysymyslomakkeeseen. Osallistujille tehdään aloituskysely ja seurantakysely vuoden 2003 joulukuun ja vuoden 2005 joulukuun välillä. (DeBeck ym. 2008, 2.)

Tutkimukseen osallistuneilta kysytään, ovatko poliisit neuvoneet tai saattaneet osallistujia valvotuille käyttötiloille viimeisen kuuden kuukauden aikana, jos poliisi tapasi heidät käyttämästä huumeita julkisesti. (Eml, 2.)

Tutkimustuloksien mukaan 16,7% tutkimukseen osallistujista kertoo poliisin johdattaneen heidät käyttötiloille. 2% kertoo kuulleensa ensimmäisen kerran käyttötiloista poliisilta. 17% osallistujista kertoo poliisin ohjanneen heidät käyttötiloille, kun poliisi oli keskeyttänyt heidän julkisen tai prostituution yhteydessä tapahtuneen huumeidenkäyttönsä. (Eml, 2–3.)

Kanadan asiantuntijaneuvontakomitean toteuttamassa tutkimuksessa valtaosa Vancouverin poliiseista kertoo kannattavansa valvottuja huumeidenkäyttöhuoneita osana yleisen järjestyksen ylläpitoa. Tähän ilmeisesti vaikuttavat saadut tulokset vähentyneestä julkisesta huumeiden käytöstä, roskaamisesta ja epäjärjestyksestä. Kuitenkin Kanadan poliisiyhdistys on pyytänyt hallitusta lopettamaan käyttötilojen kokeilun ja ilmoittanut, ettei suurin osa poliiseista tue valvottuja käyttötiloja. (Eml, 3–4.)

4.3 Australialaiset tutkimukset

Freeman, Jones, Weatherburn, Rutter, Spooner & Donnelly (2005)

Tutkimusryhmän tavoitteena on mallintaa Australian ensimmäisen valvotun huumeidenkäyttöhuoneen vaikutusta huumeidenkäyttäjien ja -myyjien tekemiin rikoksiin. Valvotun käyttötilan vaikutuksia tutkitaan suorittamalla aikasarja-analyysi poliisin kirjaamista varkaus- ja ryöstötapahtumien suuntauksista. Tämän lisäksi tutkimusta varten on haastateltu alueen sidosryhmien jäseniä sekä tutkittu King Crossin alueella todettujen huumausainerikosten kehitystä. (Freeman ym. 2005, 174–175.)

Tutkimuksessa ei saatu näyttöä siitä, että valvottu käyttötila olisi lisännyt tai vähentänyt varkaus- ja ryöstörikoksia alueella, vaan rikosten määrät nousivat ja laskivat samalla tavalla kuin muuallakin Sydneyssä. Tutkimuksessa ei myöskään saatu todisteita, että valvottuun käyttötilaan liittyvä huumeidenkäyttäjien oleskelu käyttötilan ympäristössä olisi lisääntynyt. Samoin todetaan huumausaineen käyttörikosten sekä huumeiden tarjontaa koskevien rikosten osalta. Tulokset viittaavat siihen, että valvotut käyttötilat eivät välttämättä johda huumeisiin liittyvien rikosten lisääntymiseen. (Eml, 177–178.)

Sidosryhmien edustajia haastateltaessa monet kokivat huumeisiin liittyvien henkilöiden lisääntyneen valvotun käyttötilan sekä King Crossin rautatieaseman läheisyydessä. Alkuun poliisi totesi ilmiön johtuvan enemmänkin lähellä sijaitsevista halvoista majoitustiloista, joissa huumeidenkäyttäjät usein majoittuvat. Myöhemmin poliisi kuitenkin totesi, että valvotun käyttötilan sijainti vaikuttaa huumeidenkäyttäjien ja -myyjien lisääntymiseen rautatieasemalla. Lisäksi monet matkustajat ja yritysten pitäjät olivat valittaneet asiasta poliisille. Poliisi kuitenkin koki voivansa tehdä asialle jotain ja yhtenä ehdotuksena oli lisätä partiointia alueella käyttötilojen aukioloaikana. (Eml, 181–182.)

Tilastojen valossa huumeisiin liittyvien ihmisten määrä kasvoi seuranta-aikana vain vähän (yhden hengen verran), eikä tästä voida tehdä päätelmiä, että valvottu käyttötila olisi lisännyt julkista haittaa tai rikollisuutta alueella. Samanlaisia tuloksia saatiin myös haastateltujen henkilöiden raporteista, joissa haastateltavat eivät kokeneet julkisen huumeiden käytön lisääntyneen käyttötilan avaamisen jälkeen. He kuitenkin kokevat, että puolen vuoden jälkeen huumekauppiaiden määrä on kasvanut, minkä myös poliisi on todennut. (Eml, 182–183.)

Tutkimuksen haasteena on se, ettei siinä pystytty arvioimaan tarkkaan huumeiden käytön ja myynnin muutoksia tutkimuksen aikana. Tämä johtuu havainnointitavasta, jossa henkilöt laskettiin kävelemällä paikan ohitse. Poliisin tilastoinnit eivät myöskään anna tarkinta tietoa, koska tilastoihin voivat vaikuttaa poliisin valvonnan määrä alueella eri aikoina. Haastateltujen antamat raportit voivat olla osittain subjektiivisia, sillä ne edustavat henkilön omaa kokemusta ja näkemystä asiasta. Kuitenkin yhdistämällä raportit yhteen, voidaan luoda varsin yhtenäinen kokonaiskuva. (Eml, 183.)

Kokonaisuudessaan tutkimustulosten perusteella voidaan todeta valvottujen käyttötilojen olevan potentiaalinen lisä huumehaittojen torjuntaan. Pohdittavaksi jää, millaista haittaa pieni lisä huumeidenkäyttäjia ja -myyjiä aiheuttaa alueella, jossa jo ennestään on huomattavan paljon huumeita sekä rikollisuutta. (Eml, 183–184.)

4.4 Yhteenveto

Kirjallisuuskatsaukseen valikoitui lopulta 11 tutkimusta. Katsaukseen valituista tutkimuksista kuusi on tehty 2000-luvulla ja viisi 2010-luvulla. Näistä tutkimuksista kahdeksan tutkimusmateriaali sijoittuu kokonaan 2000-luvun puolelle. Kahden tutkimuksen osalta osa tutkimusaineistoa sijoittuu osittain 2000-luvulle ja osittain 1990-luvulle. Yhdessä tutkimuksessa tutkimusaineisto kattaa myös 1980-luvun aikaista tietoa.

Katsaukseen valikoituneista tutkimuksista on havaittavissa, että tutkimuksissa käytetty aineisto painottuu aina valvottujen huumeidenkäyttöhuoneiden avaamishetkeen. Näin ollen, osan 2010-luvulla toteutetun tutkimuksen aineisto on itseasiassa peräisin 2000-luvun alkupuolelta. Poikkeuksen tekevät vain tanskalaiset tutkimukset, joiden tutkimusaineisto on 2010-luvulta. Tämä todennäköisesti johtuu siitä, että Tanskassa valvotut käyttötilat otettiin käyttöön vasta vuonna 2012, kun muissa tähän katsaukseen valikoituneista maista ensimmäiset valvotut käyttötilat on avattu 2000-luvun alussa tai aiemmin.

Tässä kirjallisuuskatsauksessa tutkimukset jakautuvat siten, että viisi tutkimusta on tehty Kanadassa, yksi Australiassa, kolme Tanskassa, yksi Saksassa ja yksi tutkimus on monikanallinen tutkimuskohteeltaan. Valvottuja huumeiden käyttöhuoneita on tutkittu eniten Kanadassa ja Australiassa, vaikka niitä on määrällisesti eniten Euroopassa. Tähän katsaukseen kuitenkin valikoitui vain yksi australialainen tutkimus. Syynä saattaa olla se, että tietokannat, joihin haut on suoritettu tätä katsausta varten, antavat pääasiassa vain kansanterveyden näkökulmasta tehtyjä tutkimuksia.

Tutkimuksista neljässä käsitellään poliisitoimintaa tai sen muutoksia valvottujen käyttötilojen avaamisen jälkeen. Näistä tutkimuksista kaksi on tehty Tanskassa ja kaksi Kanadassa. Tanskalaiset tutkimukset keskittyvät enemmän poliisitoiminnan muuttumiseen lainsäädännön muutoksen jälkeen. Kanadalaisista tutkimuksista toinen käsittelee poliisin asenteita, jos valvottu käyttötila avattaisiin heidän kaupunkiinsa. Toisessa tutkimuksessa tutkitaan sitä, kuinka poliisi on toiminut huumeidenkäyttäjää tavatessaan ja kuinka moni käyttäjästä on opastettu poliisin toimesta valvotuille käyttötiloille.

Neljä tutkimusta käsittelee valvottujen käyttötilojen vaikutuksia rikollisuuteen tai yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen. Näistä tutkimuksista kolme on toteutettu Kanadassa ja yksi Australiassa. Kanadalaisista tutkimuksista kaksi käsittelee valvottujen käyttötilojen vaikutuksia alueen yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen. Kolmas kanadalainen tutkimus käsittelee valvottujen käyttötilojen ja vankeusrangaistuksen yhteyttä toisiinsa. Australialainen tutkimus käsittelee valvotun käyttötilan vaikutuksia King Crossin alueen rikollisuuteen ja huumeisiin liittyvien henkilöiden määrään alueella.

Yksi tanskalainen tutkimus käsittelee sitä, kuinka huumeidenkäyttäjät kokevat valvottujen käyttötilojen muuttaneen heidän käyttäytymistensä. Lisäksi kolmessa tutkimuksessa tutkitaan alueen asukkaiden tai käyttötilojen työntekijöiden asenteita sekä kokemuksia valvotuista käyttötiloista.

Katsaukseen valikoiduista tutkimuksista monessa on hyödynnetty havainnointia, haastateltuja sekä poliisin erilaisia tilastoja ja raportteja. Havainnoinnin tavoitteena on monessa tutkimuksessa saada kartoitettua huumeidenkäyttäjien sekä -myyjien määrää tietyllä alueella. Haastatteluiden ja kyselylomakkeiden täyttäminen valvottujen käyttötilojen asiakkailta on yleinen tapa hankkia tietoa tutkimukseen analysoitavaksi. Lisäksi paikallisen poliisin

erilaisia raportteja ja rikostilastoja on hyödynnetty useassa tutkimuksessa, joissa tutkitaan valvottujen käyttötilojen vaikutuksia rikollisuuteen tai yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen.

Lähes jokaisessa tutkimuksessa tuodaan esiin tutkimukseen liittyviä rajoitteita tai heikkouksia, jotka saattavat selittää osittain tutkimustuloksia. Tässä katsauksessa ei pystytä tuomaan esille kaikkia rajoitteita kattavasti johtuen tutkimuksien laajuudesta. Tämän katsauksen tavoitteena on nostaa esiin olennaisimmat tutkimustulokset ja vertailla niitä keskenään. Tutkimustuloksissa on havaittavissa samanlaisia tuloksia siitäkin huolimatta, että huomioidaan maiden väliset lainsäädännölliset, maantieteelliset ja kulttuurilliset erot. Tulosten osalta oman haasteensa tuo katsaukseen valittujen tutkimusten pitkä aikaväli. Parinkymmenen vuoden aikana moni asia on muuttunut ja ne ovat voineet vaikuttaa tutkimustuloksiin. Tämä seikka on siis otettava huomioon johtopäätöksiä tehtäessä.

Seuraavassa katsaukseen valikoituneita tutkimuksia käsitellään taulukkoon 4 jaoteltujen näkökulmien pohjalta, jolloin voidaan vertailla eri maiden välisiä tutkimuksia tehokkaammin saman näkökulman tutkimuksista. Ensimmäisenä käsitellään poliisitoiminnan näkökulmasta tehtyjä tutkimuksia, tämän jälkeen rikollisuuden näkökulmasta tehtyjä tutkimuksia ja viimeisessä osiossa yhdistetään huumeidenkäyttäjien, asukkaiden ja käyttötilojen työntekijöiden kokemuksista tehdyt tutkimukset.

4.4.1 Poliisitoiminta

Lainsäädännön muutokset ovat aiheuttaneet sen, että huumeidenkäyttäjien on ollut luvallista pitää hallussaan vähäistä määrää huumeita tietyllä alueella lähellä valvottuja käyttötiloja. Näin ollen poliisi on joutunut muuttamaan toimintaansa näillä alueilla, koska perinteisiä pakkokeinoja ei voida enää samalla tavalla soveltaa.

Tanskalaisissa Houborgin tutkimusryhmän (2014) sekä Kammersgaardin (2019) tutkimuksissa havaitaan poliisiin siirtyneen huumeiden dekriminoiduilla alueilla ohjailevampaan ja valvovampaan rooliin huumeidenkäyttäjiä kohtaan. Tämä saattoi tarkoittaa, että poliisi keskeyttää julkisen huumeiden käytön ja ohjasi käyttäjän valvottuun käyttötilaan taikka muuhun syrjäiseen paikkaan, jossa huumeidenkäyttäjä ei häirinnyt muita ihmisiä. Samanlaisia tuloksia on havaittavissa myös DeBeckin ym. (2008) tutkimuksessa Kanadassa, jossa huumeidenkäyttäjille tehdyn kyselyn mukaan noin 17% kertoo poliisiin opastaneen heidät

valvotuille käyttötiloille, jos poliisi oli kohdannut huumeidenkäyttäjän käyttämästä julkisesti huumeita.

Valvottujen huumeidenkäyttötilojen tehokkaan hyödyntämisen kannalta on oleellista, että se saa paikallisen poliisin tuen. Poliisien toimenkuvaan kuuluu oleellisena osana työskentely huumeiden parissa. Poliisit tuntevat alueensa huumeidenkäyttäjiä ja pystyvät näin ollen ohjaamaan heitä valvottujen käyttötilojen suuntaan tehokkaammin kuin moni muu viranomais-taho. Kammersgaardin (2019) tutkimuksessa seurataan kahden kokeneen poliisin toimintaa Kööpenhaminassa Vesterbron alueella. Poliisien toiminta painottuu huumeidenkäyttäjien kanssa neuvottelemiseen ja ohjeistamiseen. Samanlaista toimintamallia käytetään myös huumekauppioiden kanssa, jotka eivät toimillaan aiheuttaneet haittaa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Kammersgaardin (2019, 10–11) mukaan tämän kaltaisen toiminnan tarkoituksena on pyrkiä vähentämään haittoja mahdollisimman paljon, koska huumelainsäädännöllä ja tehostetulla valvonnalla ei kyetä torjumaan kaikkea maahan tulevaa huumeainemäärää. Tällöin huumeympäristöä pyritään ohjaamaan poliisin toimesta muun muassa vähemmän väkivaltaiseen suuntaan.

DeBeckin ym. (2008, 3–4) tutkimuksessa todetaan, että Vancouverin poliisille laaditussa tutkimuksessa valtaosa kannatti valvottuja käyttötiloja. Vastaavasti Watsonin tutkimusryhmän (2012, 370) tekemässä haastattelututkimuksessa sekä Ottawan että Toronton poliisit vastustivat käyttötilojen perustamista heidän kaupunkeihinsa. Tanskassa Houborgin (2014, 284–286) tutkimusryhmän sekä Kammersgaardin (2019, 8–11) tutkimuksista on havaittavissa poliisitoiminnan perusteella, että poliisit ovat ottaneet valvotut käyttötilat positiivisesti vastaan. Näyttäisi siltä, että kaupungit, joissa on valvottuja käyttötiloja, vaikuttavat poliisien ajattelutapaan asiasta positiivisemmin.

4.4.2 Rikollisuus ja huumehaittojen vähentäminen

Valvottujen käyttötilojen vaikutuksia rikollisuuteen on tutkittu useassa maassa ja tulokset ovat olleet ristiriitaisia. Osassa tutkimuksia on todettu, että valvotut käyttötilat vähentävät rikollisuutta. Osassa tutkimuksia rikollisuuden on todettu pysyneen samana tai hieman lisääntyneen.

Tähän katsaukseen valikoituneista tutkimuksista löytyy myös ristiriitaisia tuloksia. Yleisesti ottaen kirjallisuudessa on todettu, että valvotut käyttötilat vähentävät alueen rikollisuutta.

Yksi syy saattaa olla se, että huumeidenkäyttäjät ovat monesti itse sekä rikoksen tekijöitä että uhreja. Näin ollen valvotut käyttötilat ja niiden henkilökunta suojaavat huumeidenkäyttäjää rikoksen uhreiksi joutumiselta. (Myer & Belisle 2017, 43–45.)

Freemanin ja muiden (2004, 177–178) tutkimuksesta saatujen tuloksien mukaan King Crossissa sijainneen valvotun käyttötilan alueella rikollisuus ei vähentynyt käyttötilojen avautumisen jälkeen, vaan se noudatti samanlaista linjaa kuin muuallakin Sydneyssä. Lisäksi alueen rautatieasemalla lisääntyi hieman huumekauppiaiden ja muiden huumeisiin liittyvien ihmisten määrä. Määrien kasvu oli kuitenkin niin vähäistä, ettei niiden uskottu lisäävän alueen rikollisuutta tai epäjärjestyä. Tutkimuksessa haastatellut henkilöt eivät myöskään havainneet, että julkinen huumeiden käyttö olisi lisääntynyt alueella.

Kanadassa tehdyissä tutkimuksista saadut tulokset poikkeavat Freemanin tutkimusryhmän tuloksista. Woodin ym. (2004, 731–734) tutkimuksessa seurataan ennalta määriteltyä aluetta kuusi viikkoa ennen ja 12 viikkoa jälkeen valvottujen käyttötilojen avaamisen. Tutkimuksessa todetaan, että julkinen huumeiden käyttö ja huumeisiin liittyvä roskaaminen vähentyi alueella. Lisäksi huumekauppiaiden määrän ei todettu nousevan, mutta tästä kaivattiin lisää näyttöä (Wood ym. 2004, 733–734). Samanlaisia tuloksia oli havaittavissa myös Myerin ja Belislen (2017, 40–43) tutkimuksessa, jossa he analysoivat 89 viikkoa ennen ja jälkeen käyttötilojen avaamisen olleita poliisin rikostilastoja. Tilastoista on havaittavissa, että koko kaupungin tilastoissa valvotun käyttötilan vaikutukset eivät olleet nähtävissä, mutta jaettaessa tilastot poliisin kenttäalueittain, tuloksista on havaittavissa rikollisuuden vähentymistä sekä väkivalta-, että omaisuusrikoksissa nimenomaan käyttötilojen alueella. Vastaavaa havaintoa ei tehty muilta kenttäalueilta.

Valvottujen käyttötilojen käyttötiheydellä ei näytä olevan yhteyttä vankeusrangaistuksiin. Milloy ym. (2008) tutkivat huumeidenkäyttäjien vierailutiheyttä käyttötiloissa ja vertasivat niitä henkilöiden kertomiin vankeusrangaistuksiin. Tuloksista ei voitu todeta, että valvottujen käyttöhuoneiden käyttäjillä olisi ollut kohonneempi riski joutua vankilaan. Riskitekijöinä todettiin kuitenkin olevan yleisesti esimerkiksi huumeidenkäyttö ja kodittomuus sekä näihin liittyvät lieveilmiöt ja oheisrikollisuus (Milloy ym. 2008, 542–543).

Huumausaineisiin liittyvästä rikollisuudesta on haastavaa saada todellista kuvaa, koska iso osa siitä tapahtuu pimeänä rikollisuutena. Tästä huolimatta tutkimuksissa tutkijat ovat saaneet joissain määrin tietoa rikollisuuden suuntauksista haastatteleamalla huumeidenkäyttäjää

ja analysoimalla heidän vastauksiaan. Valvottujen käyttöhuoneiden vaikutuksista on saatu positiivisia viitteitä niiden avusta vähentää huumehaittoja. Aiemmin esiteltyjen vaikutuksien lisäksi Myer ja Belislen (2017, 43–45) arvioivat yhdeksi vaikuttavaksi tekijäksi valvottujen käyttötilojen myötä kasvaneen määrä vieroitushoitoon hakeutuneita huumeidenkäyttäjiä. Tutkitulla ajanjaksolla vieroitushoitoon hakeutuneiden määrä kasvoi 30% valvotun käyttötilan avautumisen jälkeen.

4.4.3 Huumeidenkäyttäjien, henkilökunnan ja sidosryhmien kokemukset

Valvottujen huumeidenkäyttöhuoneiden tehokkaan toiminnan kannalta on oleellisen tärkeää, että ne ovat yleisesti hyväksytyjä keinoja huumehaittojen vähentämiseksi. Katsaukseen valikoitui kaksi tutkimusta, jotka käsittelevät käyttötilojen alueen asukkaiden, yrittäjien sekä tilojen henkilökunnan kokemuksia ja asenteita niiden toimivuudesta. Yksi tutkimus käsittelee huumeidenkäyttäjien kokemuksia valvotuista käyttötiloista ja yksi tutkimus käsittelee kokemuksia valvotuista käyttötiloista kaikkien kolmen tahon näkökulmasta

Zurholdin ym. (2003) tutkimuksessa 616 huumeidenkäyttäjää täytti kyselylomakkeen, jolla tutkittiin heidän riskikäyttäytymisensä muuttumista valvottujen käyttötilojen avaamisen jälkeen. Tämän lisäksi tutkimusta varten haastateltiin liikemiestä, sosiaalityöntekijää, kahta poliisia, poliitikkoa sekä kuutta pitkäaikaista käyttötilojen työntekijää. Tutkimuksessa poliisit myönsivät tilojen tarpeen. Alueen asukkaat sekä poliisi huomasivat julkisen huumeiden käytön vähentyneen. Tästä huolimatta alueen asukkaat alkoivat valittaa yhä enemmän huumeisiin liittyvistä haitoista poliisille. Valitukset koskivat muun muassa julkisille paikoille samuneita huumeidenkäyttäjiä. Freeman tutkimusryhmä (2005, 181–183) teki samanlaisia havaintoja omassa tutkimuksessaan. Alueen yrittäjien haastatteluissa selvisi samanlaisia piirteitä. Haastateltavat kertoivat huumeisiin liittyvien ihmisten lisääntyneen alueella, mutta julkisen huumeiden käytön osalta haastateltavat eivät kokeneet tapahtuneen muutosta.

Kimber ja ym. (2005) lähettivät tutkimuksessaan kyselylomakkeen 39 valvotulle käyttötilalle ja kuudessa kysely suoritettiin haastattelulla tiloissa vierailun yhteydessä. Vastausprosentiksi tutkimuksessa jäi 40, minkä vuoksi tutkimuksesta ei voida tehdä suoria johtopäätöksiä, mutta tulokset ovat suuntaa antavia. Vastanneiden 15 valvotun käyttötilan osalta kuusi käyttötilaa ilmoitti havainneensa huumeikaupan lisääntyneen alueella. Lisäksi näistä kuudesta kolme valvottua käyttötilaa ilmoitti myös muun negatiivisen toiminnan lisääntyneen. Näiden kuuden valvotun käyttötilan raportointi oli puutteellista, mutta verrattaessa

Freemanin (2005, 177–178) ja Zurholdin (2003, 681–683) tutkimusryhmien tuloksiin on mahdollista, että osassa alueita valvotut käyttötilat ovat lisänneet jossain määrin huumeisiin liittyvien ihmisten määrää alueella. Tästä ei voida kuitenkaan tehdä suoria johtopäätöksiä siihen, että valvotut käyttötilat lisäävät suoraan alueen rikollisuutta. Freemanin tutkimusryhmä (2005, 183–184) totesi, että on vaikeaa arvioida, miten pieni lisäys huumeidenkäyttäjissä ja -myyjissä vaikuttaa alueen rikollisuuteen, jossa jo ennestään rikostilastot ovat korkealla ja huumeiden määrä huomattavaa.

Huumeidenkäyttäjille tehdyissä tutkimuksissa tutkimustulokset ovat varsin samankaltaisia kaikkialla. Kinnardin tutkimusryhmän (2014) tekemään kyselytutkimukseen osallistui 41 valvottujen käyttötilojen asiakasta. Osallistujista 31 uskoo oman käyttäytymisensä muuttuneen vähemmän riskipitoiseksi sen jälkeen, kun Tanskaan avattiin valvottuja käyttötiloja. 23 ilmoitti vähentäneensä julkisesti tapahtuvaa huumeiden käyttöä ja 24 henkilöä kertoi hakeutuneensa vieroitushoitoon viimeisen kuuden kuukauden aikana. Tutkimuksen vähäinen otanta heikentää sen yleistettävyyttä, mutta tutkimustulokset ovat samankaltaisia kuin Zurholdin tutkimusryhmän (2003, 671–672) tulokset, jossa tutkimukseen osallistui 616 valvottujen käyttötilojen asiakasta. Tutkimustulosten valossa voidaan todeta, että etenkin päivittäin valvottuja käyttötiloja käyttävät henkilöt hyötyvät eniten tästä palvelusta. Tutkimuksessa päivittäin valvottuja käyttötiloja käyttävien ryhmästä peräti 73% prosenttia ilmoitti muuttaneensa riskikäyttäytymistään vähemmän riskipitoiseksi tilojen avaamisen jälkeen.

Valvottujen käyttötilojen tehokkaan toiminnan takaamiseksi myös tilojen henkilökunnalla on suuri merkitys. Kimberin (2005, 22–23) ja Zurholdin (685–686) tutkimusryhmien tuloksista selviää työntekijöiden uskovan, että valvotut käyttötilat ovat pystyneet vähentämään huumehaittoja. Samalla he kokevat työn raskaana, sillä työtä tehdään liian pienellä henkilöstöllä. Työn stressaavuus on korkea, koska suurin osa asiakkaista on epävakaita sekä henkisesti että fyysisesti. Näin ollen työntekijöiden stressiä lisää jatkuva yliannostusten riski ja fyysinen väkivalta.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytteen tarkoituksena on tarjota mahdollisimman kattava ja ajantasainen katsaus valvottujen huumeiden käyttöhuoneiden tämän hetken tilanteeseen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden näkökulmasta. Aihe on ajankohtainen, koska Helsingissä selvitetään valvotun käyttötilan pilottikokeilua kaupungissa. Lisäksi tämän opinnäytteen kirjoittamisen aikana myös Lahden kaupunginvaltuusto on ilmoittanut kiinnostuksestaan liittyä mukaan tähän kokeiluun. (Laisi, 6.9.2019.) Tarvetta edistää huumehaittojen vähentämiseen tähtääviä toimia lisää myös se, että uusien Tilastokeskuksen tilastojen valossa vuonna 2018 huumeisiin kuoli 61 ihmistä enemmän kuin vuotta aiemmin. Huumekuolemien määrä on kasvanut viimeiset kolme vuotta. (Tilastokeskus, 2019.)

5.1 Pohdintaa tutkimustuloksista

Tässä opinnäytetyössä tehdyn kirjallisuuskatsauksen perusteella Euroopassa, Australiassa ja Kanadassa on havaittavissa samanlaisia tuloksia valvottujen käyttötilojen vaikutuksista haittojen vähentämisessä. Tämän lisäksi vaikuttaisi siltä, että tutkimustulosten perusteella ihmisten mielipiteet valvotuista käyttötiloista riippuvat siitä, onko heidän asuinalueellaan jo olemassa valvottu käyttötila tai onko sellainen vasta suunnitteilla.

Kirjallisuuskatsauksen perusteella voidaan todeta, että julkinen huumeiden käyttö ja siihen liittyvien käytettyjen välineiden jättäminen julkisiin tiloihin on vähentynyt valvottujen käyttötilojen alueilla (Wood ym. 2004). Syynä vaikuttaa olevan, että valvotuilla käyttötiloilla on kyetty houkuttelemaan kodittomat ihmiset pois julkisilta paikoilta käyttämästä huumeita. Lisäksi muun muassa Zurholdin tutkimusryhmän (2003) tuloksien mukaan vain harva huumeidenkäyttäjä saapuu paikalle pelkästään käyttämään hallussaan olleet huumeaineet. Monelle henkilölle valvottuihin käyttötiloihin saapuminen merkitsee sosiaalisia kohtaamisia muiden kanssa, syömistä, peseytymistä ja neuvontapalveluiden hyödyntämistä.

Ristiriitaista tutkimustulosten mukaan näyttäisi olevan valvottujen käyttötilojen vaikutus alueen rikollisuuden vähenemiseen sekä huumeisiin liittyvien henkilöiden, kuten huumeidenkäyttäjien ja -kauppiaiden määrään alueella. Freemanin tutkimusryhmän (2004) tuloksien mukaan valvottu käyttötila ei vaikuttanut alueen rikostilastoihin ja näytti siltä, että huumeisiin liittyvien henkilöiden määrä kasvoi hieman etenkin valvotun käyttötilan läheisellä rautatieasemalla. Woodin tutkimusryhmä (2004) ei havainnut huumemyyjien

lisääntymistä alueella, mutta tutkimusryhmä kuitenkin totesi, että aiheesta tarvitaan lisätutkimuksia. Myerin ja Belislen (2017) tutkimuksesta saatujen tulosten perusteella valvottujen käyttötilojen vaikutuksen eivät näy kaupunkikokoisessa analyysissä, mutta pilkottaessa kaupunki omiksi alueiksi ja niitä vertailtaessa havaittiin, että valvotun käyttötilan alueella rikostilastossa tapahtui muutoksia. Alueen omaisuus- ja väkivaltarikollisuudessa tapahtui vähenemistä.

Tutkimustulosten valossa näyttäisi, että valvotut käyttötilat vähentävät selvästi joitain huumehaittoja, kuten yliannostuksia, julkista huumeiden käyttöä tai käyttövälineiden jättämistä julkisille paikoille. Rikollisuuden vähenemisestä on sen sijaan saatu erilaisia tuloksia. Tämä voi johtua siitä, että eri tutkimusmenetelmillä tulokset saattavat poiketa jonkin verran toisistaan. Osassa tutkimuksia tulokset perustuvat pelkästään poliisiin raportteihin (Myer & Belisle, 2017), osassa havaintoihin alueella (Wood, 2004) ja osassa tutkimuksia tuloksissa on hyödynnetty useita eri tutkimuskeinoja, kuten poliisin tilastoja, huumeidenkäyttäjien ja sidosryhmien haastatteluita sekä havainnointia (Freeman, 2004).

Watsonin tutkimusryhmän (2008) tutkimuksessa haastatteleminen poliisien näkemykset valvottujen käyttötilojen toimivuudesta olivat varsin negatiiviset. Tutkimuksessa todettiin monien poliisien väitteiden olevan osoitettu tutkimuksissa vääriksi. Kuitenkin poliisit työskentelevät päivittäin huumeidenkäyttäjien sekä -kauppiaiden kanssa, joten heidän työnsä kautta kertyneessä kokemuksessa on myös olemassa jonkinlaista tietämystä, kuinka huumeamaailma toimii. Eräs tutkimukseen osallistunut poliisi puhui huumeturisteista, jotka saapuvat kaupunkiin vain sen takia, että he voivat käyttää huumeita ilman rangaistusta. Todennäköisesti tämän kaltaista toimintaa ei tulisi esiintymään Suomessa ainakaan isossa mittakaavassa, mutta valvotut käyttötilat voivat kuitenkin lisätä huumeisiin liittyvien ihmisten kiinnostusta muuttaa lähemmäksi tällaista aluetta.

Oma arvioni on, että pidemmällä aikavälillä rikostilastoissa näkyy rikollisuuden vähenemistä valvotun käyttötilan alueella. Tämä johtuu siitä, että huumeidenkäyttäjät ovat usein sekä itse rikoksen tekijöinä että uhreina. Valvotut käyttötilat suojaavat huumeidenkäyttäjää heidän käyttönsä ajan ja tarvittaessa monissa paikoissa käyttäjät voivat mennä toipumishuoneeseen siksi aikaa, kunnes kykenevät jatkamaan matkaansa. Tämä saattaa vähentää etenkin huumeidenkäyttäjien kohdistuvia rikoksia. Omaisuusrikollisuuden osalta muutoksia voi jossain määrin tapahtua valvotun käyttötilan alueella, mutta isossa kuvassa muutoksia ei

luultavasti tapahdu. Tämä johtuu etenkin siitä, että huumeidenkäyttäjien pitää edelleen rahoittaa käyttönsä jollakin tapaa ja monelle yleisin tapa on anastetun omaisuuden myyminen.

Huumekauppiaiden määrään vaikuttaa todennäköisesti eniten poliisin toiminta ja yhteistyö muiden sidosryhmien kanssa. Tanskalaisessa mallissa poliisi tekee aktiivista yhteistyötä alueen sidosryhmien kanssa, joihin kuuluu valvotun käyttötilan henkilökunta, alueen asukkaat ja yrittäjät. Lisäksi poliisi pyrkii läheisiin väleihin alueen huumeidenkäyttäjien kanssa, jotta voidaan selvittää, onko alueelle ilmestynyt esimerkiksi ammattimaisia huumeiden myyjiä. (Houborg ym. 2014; Kammersgaard 2019.) Ilman poliisin ja sidosryhmien yhteistyötä huumeidenmyyjien määrä todennäköisesti kasvaisi alueella. Lähtökohtaisesti valvottuja käyttötiloja on pyritty perustamaan sinne, missä huumeidenkäyttäjää on jo entuudestaan paljon. Näin ollen alueella on todennäköisesti myös useita huumeiden myyjiä.

Kirjallisuuskatsauksen haasteena oli sopivien tutkimuksien löytäminen; niiden, jotka täyttävät ennalta määritellyt kriteerit. Tähän oli syynä pääasiassa se, että valvottuja käyttötiloja on viimeisen parin vuosikymmenen aikana tutkittu jonkin verran ja tahti vaikuttaisi vain kiihtyvän, kun yhä useampi maa on kiinnostunut tilojen kokeilusta osana maansa strategiaa vähentää huumehaittoja. Tästä huolimatta valtaosa tutkimuksista on tehty kansanterveydellisestä näkökulmasta, ja tilojen vaikutuksia ei ole juurikaan tutkittu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden näkökulmasta. Lisäksi ne tutkimukset, jotka tutkivat valvottujen käyttötilojen vaikutuksia yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, eivät ole tutkineet tilojen pitkäaikaisia seurauksia.

Tämän tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa katsauksen valikoituneiden tutkimuksien sekä tutkijoiden määrä. Tässä kirjallisuuskatsauksessa mukaan valikoituneiden tutkimuksien määrä jäi varsin vähäiseksi, vain 11 tutkimusta. Otantaa olisi ollut mahdollista laajentaa, jos käytettävissä olisi ollut enemmän aikaa ja resursseja. Kyseessä on kandidaattityön laajuinen opinnäyte. Näin ollen katsauksen hakuprosessin laajentaminen nykyistä useampaan tietokantaan ei olisi ollut järkevää aikarajojen puitteissa. Paremmilla resursseilla ja ajalla tässä opinnäytteessä olisi voitu hyödyntää myös muun kuin englanninkielisiä tutkimuksia.

Luotettavuudessa on otettava myös huomioon, että tämä kirjallisuuskatsaus on toteutettu yksin. Ohjeistus on, että systemaattinen kirjallisuuskatsaus toteutetaan vähintään kahden tutkijan toimesta. Tällä varmistetaan, että tutkimuksien valinnan sekä käsittelyn voidaan katsoa olevan pitävä. (Johansson 2007, 6.) Tämän laajuisessa opinnäytteessä toinen tutkija ei

välttämättä anna paljoo lisäarvoa. Kuitenkin tutkimuksia avatessa ja arvioitaessa kaksi tutkijaa tulkitsee asioita eri tavoin, mikä takaa varmemmin tutkimuksen objektiivisuuden. Yksin tehtäessä tutkimus saattaa saada vaikutuksia tutkija omista asenteista ja arvoista, vaikka tavoitteena on tehdä tutkimusta objektiivisesti. Yksin tehtäessä riskeinä voivat olla myös, että jokin tutkimus jää käymättä läpi tai haastavalla englanninkielen sanastolla jokin kohta on voitu ymmärtää väärin. Tästä syystä tässä katsauksessa tutkimukset käytiin kahteen otteeseen läpi, jotta vältettäisiin edellä mainitut virheet.

5.2 Toimenpidesuosituksukset ja jatkotutkimusaiheet

Tässä tutkimuksessa tavoitteena on selvittää valvottujen käyttötilojen vaikutuksia yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen. Tutkimuksen otanta on kuitenkin varsin rajallinen, minkä vuoksi laajemmassa tutkimuksessa olisi mahdollista vahvistaa tämän tutkimuksen suuntaa antavia tuloksia. Lisäksi laajemmassa tutkimuksessa olisi mahdollisuus perehtyä tarkemmin maanosien välisiin eroihin siinä, miten valvottujen käyttötilojen käyttöönotto on vaikuttanut poliisitoimintaan. Tässä tutkimuksessa poliisitoiminnan muutoksesta saatiin viitteitä vain Houborgin tutkimusryhmän (2014) ja Kammersgaadin (2019) tanskalaisista tutkimuksista, eikä niitä pystytty vertailemaan muiden maiden toimintaan.

Mikäli Suomeen avataan valvottu käyttötila, niin sen vaikutukset poliisitoimintaan on ajan-kohtainen jatkotutkimusaihe. Samoin näiden tuloksien vertailu muiden maiden, etenkin Norjan ja Tanskan kanssa, on potentiaalinen tutkimusaihe.

5.3 Miten valvotut käyttöhuoneet voivat vaikuttaa Suomessa

Tämän katsauksen perusteella ei voida tehdä suoria johtopäätöksiä siitä, miten valvotut käyttötilat vaikuttaisivat Suomessa yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen. Suomessa yleisimmät huumausaineet poikkeavat jonkin verran katsauksessa käsitellyistä maista. Tähän liittyy myös käyttötottumukset, koska Suomessa merkittävä osa huumeiden käytöstä perustuu sekakäyttöön. Kirjallisuuskatsauksessa muun muassa Woodin tutkimusryhmän (2004) tutkimuksessa yhdeksi syyksi, miksi julkinen huumeiden käyttö oli vähentynyt, todettiin johtuvan siitä, että kodittomat ihmiset saatiin tulemaan ulkotiloista turvallisempiin sisätiloihin. Suomessa pyritään hyvällä sosiaalisessa turvaverkolla turvaamaan tilanne, jossa jokaisella ihmisellä on asunto. Kuitenkin myös Suomessa on kodittomia ihmisiä.

Yksi peruste valvottujen käyttöhuoneiden perustamiselle on ollut ennaltaehkäistä yliannostuksia. Tämä ei välttämättä Suomessa toteudu, vaikka täällä huumekuolemien määrä on

keskimääräistä korkeampi verrattuna muuhun Eurooppaan. Tämä johtuu siitä, että Suomessa yleisin huumekuolemiin johtava syy on buprenorfiinin ja rauhoittavien lääkkeiden sekkäyttö. Hengenvaaralliset seuraukset syntyvät siten hitaammin kuin heroiinilla, minkä vuoksi huume yliannostuksiin ei todennäköisesti pystytä vastaamaan samalla tavalla kuin muualla, missä heroiinin käyttö on yleisempää (EMCDDA, Euroopan huumeraportti 2018, 54). Kuitenkin voi olla mahdollista, että Suomessa huumeiden käyttö muuttuu samalla tavalla kuin maailmalla, jolloin myös heroiinin osuus käytetyissä huumeissa yleistyy suomalaisten huumeidenkäyttäjien keskuudessa. (Helsingin kaupungin selvitystyö 2019, 4–5.)

Huumeiden käyttö ja kodittomuus on todettu riskitekijöiksi useisiin vakaviin terveysongelmiin (Milloy ym. 2008). Etenkin Kanadassa saatujen tuloksien perusteella julkisen huumeiden käytön haittoja on saatu vähennettyä sillä, että kodittomat huumeidenkäyttäjät ovat siirtyneet käyttämään huumeita valvottuihin käyttötiloihin (Wood ym. 2004, 733–734). Suomessa kodittomia oli vuoden 2018 lopulla noin 5500, joista noin puolet oleskelee Helsingissä (Vailla vakinaista asuntoa ry, luettu 16.12.2019). Tästä joukosta osa, jotka käyttävät huumeita todennäköisesti hyötyisivät valvotusta käyttötilasta, ja tätä kautta myös julkinen huumeiden käyttö vähenisi. Kodittomat ovat vaikeasti tavoitettavia ihmisiä, joten valvotut käyttötilat ovat tapa saada heitä paremmin sosiaali- ja terveystieteiden piiriin.

Valvotun käyttötilan sijainnilla on iso merkitys huumehaittojen vähentämiseksi. Lähtökohteisesti valvotut käyttötilat sijaitsevat alueilla, joissa jo ennestään liikkuu enemmän huumeita muuhun ympäristöön verrattuna. Valvotut käyttötilat voivat mahdollisesti vähentää huumeiden käyttöä julkisissa tiloissa, kuten puistoissa ja yleisissä käymälöissä. Poliisin osalta tämä voi tarkoittaa väheneviä järjestyshäiriöitä ja näin ollen rauhoittaa aluetta.

Kirjallisuuskatsauksen useissa tutkimuksissa on havaittu, että huumeidenkäyttäjien kerääntymässä tietyille alueelle, myös huumeiden myyjät kerääntyvät samalla alueelle. Todennäköisesti täällä tapahtuisi samanlaista liikehdintää ja huumeainekauppa keskittyisi tietyille alueille yhä vahvemmin. Tähän on syytä varautua myös viranomaisten ja sidosryhmien välisessä yhteistyössä, jotta alueella asuvat ihmiset eivät koe turvattomuuden tunnetta eikä alueen rikollisuus kasva. Poliisitoiminnan kannalta tämä tarkoittaa yhteistyön tekemistä alueen sidosryhmien ja asukkaiden kanssa. Tanskalaisessa mallissa Vesterbrossa poliisin toimintastrategiana on pyrkiä ohjailemaan ja valvomaan huumeidenkäyttäjien huumeiden dekriminoidulla alueella (Houborg ym. 279–284). Poliisin tavoitteena on pitää myös alueen huumeidenmyyjät valvonnassa siten, että ammattimaiset ja väkivaltaista toimintaa hyödyntävät

myyjät pyritään poistamaan alueelta perinteisiä pakkokeinoja käyttäen, jolloin alueen yleinen järjestys ja turvallisuus ei kärsi (Kammersgaard 2019, 10–11). Tämän tyyppinen poliisitoiminta voisi toimia myös Suomessa, jossa kulttuuri ja toimintatavat ovat Tanskan kanssa samankaltaiset.

Toteutuessaan valvotut käyttötilat muuttavat perinteistä poliisitoimintaa. Siinä missä aiemmin poliisi on takavarikoinut huumeidenkäyttäjän huumeet ja kirjannut sakon tai ottanut henkilön kiinni, niin jatkossa poliisin tulisi pyrkiä enemmänkin ohjaamaan huumeidenkäyttäjää siirtymään valvottuun käyttötilaan. Myös huumemyyjien tunnistaminen saattaa vaikeutua, jos henkilöltä löydetään hallusta vain pieni määrä huumaavia aineita, eikä myynnistä saada selkeää näyttöä. Huumeiden myyjät saattavat jossain määrin pyrkiä käyttämään tätä seikkaa hyödykseen, jonka vuoksi luotettavien suhteiden luominen alueen asukkaisiin, sidosryhmiin ja huumeidenkäyttäjiin on tärkeää huumemyyjien tunnistamiseksi. Näiden tietojen hyödyntäminen perinteisten pakkokeinojen ohella tarjoaa todennäköisesti keinon pitää yllä yleistä järjestystä ja turvallisuutta myös tulevaisuudessa, vaikka perinteiseen poliisitoimintaan tulisikin muutoksia.

6 LÄHTEET

6.1 Kirjallisuuskatsauksen tutkimukset

DeBeck, Kora; Wood, Evan; Zhang, Ruth; Tyndall, Mark; Montaner, Julio & Kerr, Thomas 2008: Police and public health partnerships: Evidence from the evaluation of Vancouver's supervised injection facility. *Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy*, Vol. 3 No 11, doi:10.1186/1747-597X-3-11.

Freeman, Karen; Jones, Craig G.A.; Weatherburn, Don J.; Rutter, Scott; Spooner, Catherine J. & Donnelly, Neil 2005: The impact of the Sydney Medically Supervised Injecting Centre (MSIC) in crime. *Drug and Alcohol Review*, Vol. 24, 173-184.

Houborg, Esben; Frank, Vibeke Asmussen & Bjerge, Bagga 2014: From zero tolerance to non-enforcement: Creating a new space for drug policing in Copenhagen, Denmark. *Contemporary Drug Problems*, Vol. 41, 261-291.

Kammersgaard, Tobias 2019: Harm Reduction Policing: From Drug Law Enforcement to Protection. *Contemporary Drug Problems*, 1-18, DOI: 10.1177/0091450919871313.

Kimber, Jo; Dolan, Kate & Wodak, Alex 2005: Survey of drug consumption rooms: service delivery and perceived public health and amenity impact. *Drug and Alcohol Review*, Vol. 24, 21-24.

Kinnard, Elizabeth N; Howe, Chanelle J; Kerr, Thomas; Hass, Vibeke Skodt & Marshall, Brandon DL 2014: Self-reported changes in drug use behaviors and syringe disposal methods following the opening of a supervised injecting facility in Copenhagen, Denmark. *Harm Reduction Journal* Vol. 11 No 29, doi:10.1186/1477-7517-11-29.

Milloy, M.J; Wood, E; Tyndall, M; Lai, C; Montaner, J & Kerr, T 2009: Recent incarceration and use of a supervised injection facility in Vancouver, Canada. *Addiction Research and Theory*, Vol. 15 No. 5, 538-545.

Myer, Andrew J. & Belisle, Linsey 2018: Highs and Lows: An Interrupted Time-Series Evaluation of the Impact of North America's Only Supervised Injection Facility on Crime. *Journal of Drug Issues*, Vol. 48 No. 1, 36–49, DOI: 10.1177/0022042617727513.

Watson, Tara Marie; Bayoumi, Ahmed; Kolla, Gillian; Penn, Rebecca; Fischer, Benedikt; Luce, Janine & Strike, Carol 2012: Police Perceptions of Supervised Consumption Sites (SCSs): A Qualitative Study. *Substance Use & Misuse*, Vol 47, 364-374, DOI: 10.3109/10826084.2011.645104.

Wood, Evan; Kerr, Thomas; Small, Will; Li, Kathy; Marsh, David C.; Montaner, Julio S.G. & Tyndall, Mark W. 2004: Changes in public order after the opening of a medically supervised safer injecting facility for illicit injection drug users. *CMAJ*, Vol. 171 No. 7, 731-4, DOI:10.1503/cmaj.1040774.

Zurhold, Heike; Degkwitz, Peter; Verthein, Uwe & Haasen, Christian 2003: Drug consumption rooms in Hamburg, Germany: Evaluation of the effects on harm reduction and the reduction of public nuisance. *The journal of drug issues*, 0022-0426/03/03 663-688.

6.2 Kirjallisuus

Brown, Linda & Brummer-Korvenkontio, Henriikki & Koponen, Mira & Kujala, Seppo & Peltola, Elli & Pääskysaari, Juha-Pekka & Silvennoinen, Mirjami & Tammi, Tuukka & Tamminen, Mikko & Asikainen, Mirja 2019: Helsingin kaupunki sosiaali- ja terveystoimialan selvitystyö, Valvotun huumeidenkäyttötilan selvitystyö 1.2.2019.

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2017), Health and social responses to drug problems: a European guide, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2018), Perspectives on drugs, Drug consumption rooms: an overview of provision and evidence, Lisbon.

Euroopan huumeaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus (2018), Euroopan huumeraportti 2018: Suuntauksia ja muutoksia, Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxembourg.

Helsingin poliisin kirjallinen lausunto huumeaineiden käyttäjien turvallisesta käyttötilasta, POL-2018-14894.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara Paula 2009: Tutki ja kirjoita. 22. painos. Porvoo 2018.

Johansson, Kirsi & Axelin, Anna & Stolt, Minna & Ääri Riitta-Liisa (toim.) 2007: Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turku, Turun yliopisto.

Karjalainen, Karoliina & Hakkarainen, Pekka & Salasuo, Mikko 2019: Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2018 tilastoraportti. Helsinki, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Luettavissa: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137660/Suomalaisen_huumeiden_k%C3%A4ytt%C3%B6_ja_huumeasenteet_2018_tilastoraportti.pdf?sequence=3&isAllowed=y Luettu: 2.12.2019

Kuolemansyytilasto, Tilastokeskus 2019: Huumeisiin ja alkoholiin kuolleita aiempaa enemmän. Luettavissa: https://www.stat.fi/til/ksyyt/2018/ksyyt_2018_2019-12-16_tie_001_fi.html Luettu: 16.12.2019

Laisi, Erno 2019: Helsinki tavoittelee lakimuutosta "piikityshuoneiden" kokeilun mahdollistamiseksi – Lahden valtuustossa halua lähteä mukaan Helsingin aloitteeseen, Etelä-Suomen Sanomat 6.9.2019.

Metsämuuronen, Jari 2001: Metodologia -sarja 1. Metodologian perusteet ihmistieteissä. 2. painos. Viro, Methelp.

Salminen, Ari 2011: Mikä kirjallisuuskatsaus? - Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasa, Vaasan yliopisto. Luettavissa: https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf. Luettu: 10.7.2019

Schäffer, Dirk, Stöver, Heino & Weichert Leon 2014: Drug consumption rooms in Europe Models, best practice and challenges. Alankomaat, Regenboog Groep, Amsterdam.

Terveyden ja hyvinvointi laitoksen kirjallinen lausunto valvotuista pistotiloista (2018), <https://dev.hel.fi/maatokset/media/att/e0/e01fe4c9f82806e72f32e0a55855ea29ecaf7a19.pdf> (luettu 24.5.19)

Vailla Vakinaista Asuntoa Ry, Asunnottomuus. Luettavissa: <https://vvary.fi/asunnottomuus/>
Luettu: 16.12.2019

Venäläinen, Paavo 2016: Kannabispoliitikan liberalisaation vaikutukset maailmalla: Systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Poliisiammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Vuorio, Jukka 2019: Helsinkiin suunniteltu huumeiden-käyttöhuone otti askeleen eteenpäin, kaupungin-hallitus päätti hakea lakimuutosta, Helsingin Sanomat 1.4.2019.

Woods, Sara 2014: Drug Consumption Rooms in Europe Organisational overview. Alankomaat, Regenboog Groep, Amsterdam.

7 LIITTEET

Liite 1

Kirjallisuuskatsauksen tutkimusten laadun arviointi			
Tutkimus	Kyllä	Ei	Ei vastaa / Ei sovellu
Tutkittava ilmiö on rajattu ja määritelty selkeästi.			
Tutkimuskysymys on selkeä.			
Aineistonkeruumenetelmiä on pyritty perustelevaan ja ne on kuvattu riittävällä tarkkuudella.			
Aineistonkeruumenetelmä sopii tutkimukseen.			
Aineiston keruuta on kuvattu riittävällä tarkkuudella.			
Aineiston käsittelyn ja analyysin päävaiheet on kuvattu.			
Tutkimuksen aineisto on riittävä.			
Tutkimus onnistuu saamaan vastauksia tutkimuskysymyksiin.			
Tutkimuksen tulokset ovat helposti yleistettävissä.			
Tutkimuksessa käsiteltiin kattavasti sen mahdollisia rajoitteita.			